

Dětský domov Mladá Boleslav

Zpráva z návštěvy zařízení

Adresa zařízení:	Viničná 480/84, 293 01 Mladá Boleslav III
Zřizovatel:	Středočeský kraj
Ředitelka:	Mgr. Bc. Ivana Pacovská
Typ zařízení:	dětský domov
Kapacita:	24 dětí
Datum návštěvy:	17. až 18. února 2025
Datum vydání zprávy:	5. června 2025
Návštěvu provedli:	Mgr. Eliška Černá, Mgr. Bc. Štěpán Jílka, Mgr. Bc. Jana Řepová, JUDr. Milan Svoboda, Mgr. Viktor Vanžura a Mgr. Renáta Zajíčková

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv

Obsah

Obsah	2
Úvodní informace.....	4
Systematická návštěva a její cíl	4
Zpráva z návštěvy a vyjádření zařízení	4
Charakteristika zařízení	6
Průběh návštěvy.....	6
Shrnutí.....	7
Zjištění z návštěvy	9
1. Atmosféra v zařízení	9
1.1 Přístup personálu k dětem	9
1.1.1 Fyzické trestání dětí a nevhodný přístup personálu k nim	10
1.1.2 Agresivita dětí.....	15
1.1.3 Vztahy mezi personálem	17
1.1.4 Péče o personál	18
1.2 Vztahy mezi dětmi	19
1.2.1 Fyzické konflikty a násilí mezi dětmi	19
1.2.2 Vztahy mezi sourozenci	21
1.2.3 Sebepoškozování	22
1.2.4 Respekt k osobnímu vlastnictví	22
1.3 Stížnostní mechanismy a jiné pojistky proti špatnému zacházení	23
1.3.1 Přístup dětí k vedení zařízení a klíčoví pracovníci	23
1.3.2 Stížnostní mechanismy	24
1.3.3 Zvýšený výskyt vnějších kontrol	25
2. Kontakt s vnějším světem	25
2.1 Adaptační doba	26
2.2 Návštěvy	26
2.3 Pobyt dítěte mimo zařízení	27
2.4 Samostatné vycházky	28
2.5 Přístup k mobilnímu telefonu.....	30
2.6 Přístup k internetu.....	34
2.7 Soukromí korespondence a hovorů	35
3. Prvky ústavnosti v životě dětí	36

3.1	Režim dne a režimová opatření.....	36
3.2	Volný čas dítěte a zájmové aktivity	37
3.3	Rozhodování o sobě	38
3.4	Osobní prohlídky dětí a jejich věcí	38
3.5	Způsob stravování	39
3.6	Hospodaření s finančními prostředky	40
3.7	Prostředí	42
3.7.1	Umístění zařízení	42
3.7.2	Prostory zařízení	44
3.7.3	Rodinné skupiny a pokoje dětí	46
3.7.4	Toalety a koupelny	50
3.7.5	Prostor pro stravování	52
4.	Hodnocení dětí	53
4.1	Hodnoticí systém	53
4.2	Opatření ve výchově.....	54
4.2.1	Kolektivní trestání.....	54
4.2.2	Zakazování blíže neurčených aktivit	55
4.2.3	Zákaz účasti na volnočasových aktivitách	56
4.2.4	Přiměřenost trestání a zákaz telefonu	57
5.	Odborná péče	58
5.1	Speciálně pedagogická, psychologická a sociální péče	58
5.2	Zdravotní péče.....	60
	Přehled opatření k nápravě	62
	Přehled opatření pro zřizovatele	65

Úvodní informace

Systematická návštěva a její cíl

Od roku 2006 veřejný ochránce práv plní **úkoly národního preventivního mechanismu** podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.¹ Současný ochránce JUDr. Stanislav Křeček tuto část své působnosti přenesl na mě jako svého zástupce.²

Proto **systematicky navštěvuji místa (zařízení)**, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě, a to jak z moci úřední, tak v důsledku závislosti na poskytované péči. Dětské domovy jsou jedním ze zařízení, jež mohu navštívit.³

Cílem návštěv je posílit ochranu před špatným zacházením.⁴ Návštěvy probíhají zásadně neohlášeně a jejich provedením zpravidla pověřuji pracovníky Kanceláře veřejného ochránce práv,⁵ konkrétně právníky, psychology, speciální pedagogy a sociální pracovníky. Návštěva spočívá v prohlídce zařízení, pozorování, rozhovorech s vedoucím, zaměstnanci a klienty, studiu vnitřních předpisů zařízení a dokumentace včetně zdravotnické.⁶ Návštěvy jsou **preventivní, s cílem působit do budoucna** a zvyšovat standard poskytování péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy.

Zpráva z návštěvy a vyjádření zařízení

Po každé návštěvě **sepíši zprávu. Většinou obsahuje návrhy opatření k nápravě.** Zpráva slouží k dialogu se zařízením a jako vodítko k předcházení špatnému zacházení nebo jeho odstranění. **Zpráva se soustředí na tři hlavní témata (atmosféra v zařízení, kontakt s vnějším světem a prvky ústavnosti v životě dětí)**, u nichž popisuje zjištěnou praxi. Pokud praxe odpovídá standardům dobrého zacházení, nevyvozují žádné opatření k nápravě. Opatření k nápravě požadují pouze tam, kde byly shledány možné nedostatky. **Dalším tématům se ve zprávě věnuji pouze tehdy, byla-li zjištěna výjimečně dobrá praxe, či**

1 Na základě § 1 odst. 3 a 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv.

2 Podle § 2 odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv.

3 Podle § 1 odst. 4 písm. a) zákona o veřejném ochránci práv.

4 Špatným zacházením se rozumí jednání, které nerespektuje lidskou důstojnost a dosahuje určitého stupně závažnosti (samo o sobě, nebo při kumulativním účinku jednotlivých zásahů). Ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy může mít špatné zacházení například podobu špatných materiálních podmínek, pokud by jimi byla překročena nevyhnutelná míra strádání a ponížení spojená s omezením osobní svobody, neprofesionálního jednání nebo dokonce násilí ze strany personálu, nezajištění ochrany před ublížením nebo zneužitím ze strany třetích osob, nerespektování práva na soukromí, práva na rodinný život (neoprávněné omezování kontaktu s rodinou) nebo nerespektování práva dítěte na spoluúčast při rozhodování o vlastním životě.

5 Podle § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv.

6 Podle § 21a ve spojení s § 15 zákona o veřejném ochránci práv.

naopak pokud jsem shledal nutnost formulovat opatření k nápravě. Bez ohledu na závěry zprávy si vážím náročné práce všech zaměstnanců zařízení.

Zprávu pošlu zařízení se žádostí o vyjádření k popsáním zjištěním a navrženým opatřením.⁷ Pečlivě se zabývám sdělením (vysvětlením), které mi zařízení zašle.

Navržená **opatření k nápravě** se liší svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení. Pro snazší orientaci obsahuje zpráva na konci **přehled** opatření k nápravě. Navrhuji také **termín provedení**.

- Bezodkladná opatření je třeba provést zpravidla do 7 dnů od obdržení zprávy. Není-li to možné, provedou se v nejkratší možné době. Za bezodkladná označuji opatření, která považuji za naléhavá a velmi důležitá, anebo opatření běžně snadno proveditelná.
- Opatření s delší lhůtou je třeba provést ve stanovené lhůtě, zpravidla do jednoho měsíce, tří měsíců, šesti měsíců nebo jednoho roku.
- Opatření s průběžným plněním navrhuji tam, kde je třeba zavést určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Očekávám, že zařízení opatření zavede co nejdříve a bude dbát na dodržování doporučené praxe.

Rád bych, aby zařízení ve vyjádření ke zprávě sdělilo, že (1) opatření provedlo a jak, nebo (2) kdy a jak opatření provede, nebo (3) navrhne jiné vhodné opatření a termín.

Pokud budu vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů **považovat za dostatečná**, vyrozumím je o tom. Mohu si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je vysvětlení zjištěných pochybení, doložení opatření k nápravě či věrohodný příslib jejich provedení.

Pokud vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů **nebudu považovat za dostatečná**, vyrozumím o tom nadřízený úřad (vládu, není-li nadřízeného úřadu), případně informuji veřejnost.⁸ Rovněž mohu přijet na kontrolní návštěvu.

Po ukončení vzájemné komunikace **zveřejním anonymizovanou zprávu z návštěvy zařízení** (s výjimkou jmen osob pověřených vedením zařízení) a **obdržená vyjádření** v databázi Evidence stanovisek ochránce (ESO).⁹

Po dokončení řady návštěv zařízení téhož druhu **vydávám tzv. souhrnnou zprávu**. Tu také zveřejňuji a posílám ji příslušným orgánům veřejné moci. V souhrnné zprávě bez vazby na konkrétní zařízení shrnuji svá zjištění a doporučená opatření k nápravě, navrhuji systémová doporučení, případně vytvářím standard dobrého zacházení. Souhrnná zpráva může sloužit nenavštíveným zařízením jako vodítko k odstranění špatného zacházení a jeho předcházení.

⁷ Ustanovení § 21a odst. 3 a 4 zákona o veřejném ochránci práv.

⁸ Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

⁹ Evidence stanovisek ochrance (ESO) je dostupná z <https://eso.ochrance.cz>.

Dětský domov se nachází v centru Mladé Boleslavi. Zařízení sídlí v prvorepublikové vile v bezprostřední blízkosti škol, které jsou součástí těžce příspěvkové organizace.

Děti jsou oficiálně rozděleny do 3 rodinných skupin. Jde však jen o formální naplnění zákonného požadavku na velikost rodinné skupiny, protože zařízení nemá k dispozici stavebně oddělené jednotky, ve kterých by mohly rodinné skupiny samostatně fungovat. Všechny děti tak žijí a fungují v jednom sdíleném prostoru. Zařízení nemá k dispozici žádný samostatný byt.

Návštěva proběhla ve dnech 17. a 18. února 2025 bez předchozího ohlášení. Zahájení návštěvy proběhlo za přítomnosti ředitelky. Pracovníci Kanceláře veřejného ochránce práv (Kancelář) jí předali pověření k provedení návštěvy a vyžádali si potřebnou součinnost a dokumentaci.

Pracovníci Kanceláře navštívili všechny rodinné skupiny. Hovořili s ředitelkou, její zástupkyní, vychovateli a přítomnými dětmi. Několik vychovatelů se ke zjištění z návštěvy následně vyjádřilo telefonicky. Na místě i telefonicky zastižený personál poskytl veškerou součinnost, za což děkuji.

Shrnutí

Na základě poznatků získaných z návštěvy jsem shledal **riziko špatného zacházení v oblasti násilí v zařízení** a zaznamenal jsem také hájitelná tvrzení o špatném zacházení ve formě fyzického trestu.

V průběhu návštěvy jsem získal informace poukazující na jednání personálu, které jsou z hlediska špatného zacházení velmi alarmující, současně však těžko ověřitelné. **Jedná se o stížnosti dětí na fyzické trestání ve formě klečení, příp. stání na hanbě a používání facek.** Vzhledem k závažnosti poznatků získaných během návštěvy jsem se v této věci obrátil na orgány činné v trestním řízení s podnětem k trestnímu stíhání vychovatele I. Popsaná zjištění totiž dle mého názoru dosahují intenzity, která naplňuje podmínky povinnosti oznámit možné spáchání trestného činu podle § 368 trestního zákoníku.¹⁰ Fyzické tresty však mají dle mých informací využívat i další vychovatelé a mělo k nim docházet i po ukončení návštěvy zařízení.

Žádám proto vedení zařízení, aby se začalo neprodleně zabývat přístupem zaměstnanců k dětem. Především požaduji, aby vedení zařízení průběžně prošetřovalo všechny připomínky dětí k chování personálu a případně vyvodilo odpovídající důsledky. **O vývoji situace se budu dále informovat a v případě potřeby jsem připraven provést následnou systematickou návštěvu zařízení.**

Součástí problémů je i **nejednotný přístup personálu k dětem** při běžném provozu i mimořádných situacích, regulování chování dětí skrze kolektivní tresty a dlouhodobé zákazy, které nejsou řádně evidovány. Zařízení by proto mělo využít nástrojů ke sjednocení výchovných metod a postupů personálu, například formou tematicky zaměřených supervizí či intervizí. Svoji roli v atmosféře v zařízení mohou hrát i problematické vztahy mezi vychovateli, které se vyhroutily natolik, že jeden z nich podal na jiného trestní oznámení.

Jako jeden z nejzávažnějších problémů zařízení vnímám prostory, v nichž sídlí. Jejich nedostatky se následně negativně propisují do všech aspektů života dětí i práce personálu s nimi. Nevhodnost aktuální budovy, ve které zařízení funguje, pociťuji natolik intenzivně, že zde nemohu jednat jinak než se obrátit na zřizovatele a požádat ho o přesun zařízení do vhodnějších prostor. Vnitřní členění budovy totiž zařízení neumožňuje vybudovat samostatné prostory pro jednotlivé rodinné skupiny, a tak musí děti i vychovatelé fungovat neustále v jedné velké skupině. To je zdrojem různých dohadů, půtek a sporů mezi dětmi, které se následně skupinově rozrůstají a pro vychovatele představují další výzvy ke zvládnutí náročného chování dětí.

Aktuální umístění zařízení v budově dle mého názoru ani neumožňuje poskytovat dětem péči s takovou mírou respektu k jejich potřebám a právům, jaká je obvyklá v obdobných školských zařízeních. Děti nemají dostatek soukromí, protože sdílejí čtyřlůžkové pokoje, kde spí na patrových postelích. Stravu dětem zajišťuje školní jídelna vzdálená asi 200 metrů

¹⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

od zařízení, kam děti docházejí na snídani, teplé večeře a obědy o víkendech a svátcích. Na přípravě stravy a nakupování potravin se proto až na výjimky nijak nepodílejí, a nemohou se tak připravovat na samostatný život mimo zařízení.

Zjištění z návštěvy

1. Atmosféra v zařízení

1.1 Přístup personálu k dětem

Standard

Personál by k dítěti měl přistupovat s respektem k jeho potřebám. Přístup personálu by měl být založen na vztahu s dítětem, podrobné znalosti jeho anamnézy a důvodů jeho umístění do zařízení a pochopení příčin jeho případných obtíží. Personál by měl s dítětem komunikovat respektujícím a partnerským způsobem, který odpovídá jeho rozumové a volní vyspělosti. Výchovné postupy zaměstnanců by měly být v souladu a neodporovat si.

Přístup personálu k dítěti by měl předcházet vznikům konfliktů mezi zaměstnanci a dítětem. V případě, že k takovým konfliktům dojde, musí být vždy řádně prošetřeny s vyslechnutím obou stran. Personál by měl svým aktivním působením vytvářet otevřené, bezpečné a důvěrné prostředí. Dítě by mělo být podporováno v budování důvěry ve členy personálu.

Oslovování by mělo být výsledkem vzájemné domluvy mezi pracovníkem a dítětem. Dítěti by mělo být nabídnuto tykání a mělo by mít možnost oslovovat členy vychovatelského personálu křestním jménem.

Zařízení by mělo personálu poskytovat podporu formou vytvoření prostoru pro sdílení a získání zpětné vazby s cílem předcházet profesnímu vyčerpání a frustraci, a minimalizovat tak riziko syndromu vyhoření či nežádoucího jednání vůči dětem. Tato podpora může mít podobu individuální či skupinové supervize vedené kvalifikovaným odborníkem.

Zjištění a hodnocení

Dvoudenní návštěvou lze jen stěží detailně zmapovat všechny faktory, které se na stavu atmosféry v zařízení podílejí. Z rozhovorů, pozorování a studia dokumentace však vyplynulo jednotlivým pracovníkům Kanceláře nezávisle na sobě několik shodných poznatků, které ve zprávě podrobněji popisují. Činím tak zejména proto, že některá zjištění jsou natolik závažná, že by zpráva měla sloužit jako jeden z podkladů pro vedení zařízení a jeho zřizovatele k plánování a přijetí opatření, jejichž cílem by mělo být zlepšení celkové atmosféry v zařízení. Ta totiž dle mého názoru nebyla v době návštěvy dobrá.

Pro přehlednost se tématům, která atmosféru negativně ovlivňují, věnuji v samostatných kapitolách. Současně je však třeba vnímat jejich vzájemné propojení a celkový kontext každodenního života v zařízení, který je jimi tvořen a ovlivňován. Ačkoliv není možné porozumět všem těmto aspektům během dvou dnů, negativní atmosféra byla v zařízení patrná.

1.1.1 Fyzické trestání dětí a nevhodný přístup personálu k nim

Pracovníci Kanceláře se níže popsaná zjištění dozvěděli prostřednictvím nezávisle na sobě vedených rozhovorů s dětmi, které probíhaly v důvěrném prostředí a bez přítomnosti zaměstnanců zařízení, přičemž jimi uváděné informace se v podstatných částech shodovaly.

Z rozhovorů s dětmi vyplynulo, že pokud chlapci mladšího věku zlobí, musí stát nebo klečet na hanbě. Vychovatel I je údajně nechává za trest klečet nebo stát u zdi na vychovatelně nebo před ní. Někdy jim má pod kolena dávat knížky. Čas, po který děti musí takto klečet, je údajně různý, někdy se jedná prý i o půl hodiny. Jedno z dětí přítom pracovníkovi Kanceláře spontánně ukázalo, kde a jak za trest klečí, a to u zdi, kdy má mít ruce spojeny před čelem (jako při modlitbě) a opírat se jimi o zeď. Vůči starším dětem, které se vychovateli I dokážou postavit, tyto tresty prý nevyužívá. Z rozhovorů s dětmi a zprávy OSPOD vyplývá, že děti nechávají klečet nebo stát na hanbě také vychovatelé J a T. Jako příklad zlobení, za které následuje tento typ trestu, děti uvedly křičení, běhání, hádání se mezi sebou, odmítání nebo nevhodné chování k vychovatelům.

Děti přítom zmínily, že dané jednání personálu popsaly zástupkyně ředitelky i dozorové státní zástupkyně (viz [kapitole 1.3.3](#)), nic se však nezměnilo. Celkově z nich byla cítit nedůvěra v to, že by v zařízení našly zastání. Několik dětí navštěvuje externí psycholožku, které by se s danými těžkostmi měly mít možnost svěřit. Děti však tuto myšlenku zavrhovaly, protože psycholožka podle nich veškeré informace předává zástupkyni ředitelky, která s vychovatelem I „táhne za jeden provaz“, a proto psycholožce v dané věci nedůvěřují.

V rozhovorech s dětmi dále zaznělo, že se přístup personálu k nim změnil výrazně k horšímu právě po příchodu vychovatele I do zařízení. Děti narážely na to, že ostatní členové vychovatelského týmu o jednání vychovatele I vědí, přičemž část z nich se s ním o tom měla několikrát hádat. Popsaný způsob trestání však podle nich ani tak neustal.

Vnitřními prostory zařízení se podrobně zabývám v [kapitole 3.7](#), přesto považuji za důležité zmínit jejich členění již v této kapitole, protože atmosféru v zařízení značně ovlivňuje. Děti jsou sice formálně rozděleny do rodinných skupin a mají své kmenové vychovatele, ale rodinné skupiny nemají k dispozici vlastní stavebně oddělené prostory. Vychovatelé i děti tak musí fakticky fungovat v jedné velké komunitě. Vychovatelé spolu sdílejí vychovatelnu i zbývající prostory zařízení. Pokud k popsanému jednání vychovatele I, příp. vychovatelů J a T dochází, ostatní zaměstnanci zařízení a děti o něm dle mého názoru musí vědět.

K popsáním trestům mělo přítom dle mých informací docházet i po ukončení návštěvy zařízení.

Děti uvedly, že vychovatel I měl dítěti M ve chvíli, kdy zlobilo, vyhrožovat tím, že pokud se bude jeho chování znovu opakovat, tak půjde za dítětem CH (sourozencem) do dětské psychiatrické nemocnice (DPN).

Pracovníci Kanceláře se setkali také s tvrzením, že vychovatel I občas přistupuje i k jiným fyzickým trestům. Údajně děti velkou silou chytá za paže, ale také zezadu za krk. OSPOD

mě informoval o tom, že jedno z dětí jeho pracovníkovi spontánně předvedlo v rozhovoru provedeném po návštěvě, jak ho vychovatel I „držel za flígr“ a škrtil ho. Ze strany vychovatele I má docházet také k používání facek. Jednání vychovatele I mělo směřovat i vůči dítěti Q. Vychovatel mu měl dát velkou facku na tvář, kvůli které dítě Q málem spadlo na schody a po níž mělo na tváři údajně viditelný otisk, který ale nikdo neřešil. Stejně nevhodné výchovné prostředky (facky) má údajně využívat i vychovatel J, přičemž jeho terčem mělo být například dítě R. Dané zjištění jsem získal prostřednictvím komunikace s OSPOD,¹¹ který s dětmi vedl rozhovor po naší návštěvě.

Personál uvedl, že pro něj představuje výzvu jednak několik dospívajících dětí procházejících pubertou, jednak současně přítomnost dětí s poruchami chování. V zařízení dále žije sourozenecká skupina, jejíž členové se vůči sobě navzájem často projevují agresivně, vyžadují hodně péče a pozornosti na základě traumatu, kterým si v původní rodině prošli. Vzhledem k vnitřnímu členění zařízení jsou děti neustále pospolu, a proto i jejich zdánlivě malé konflikty snadno eskalují, a mění se tak v těžko zvladatelné situace. Ty podle personálu vyžadují zvýšení hlasu nebo zakřičení, aby zabránil vzniku úrazu, případně jiné škody. Personál opakovaně zmiňoval, že děti nemají nastaveny hranice, a shodoval se na tom, že jsou na něj často sprosté až agresivní, vysmívají se mu a v případě restrikcí (jako je např. zákaz telefonu) si stěžují. To si někteří členové personálu dle svých slov nechťejí nechat líbit. Často je slova dětí doženou až k slzám, proto někteří z nich zvažují změnu zaměstnání.

Všichni zaměstnanci trvali na tom, že se snaží dětem v zařízení vytvářet hezkou atmosféru. Přiznávali však, že se jejich výchovné styly a postupy liší a někdy to i mezi nimi vyvolává neshody. Jako důvod udávali, že někteří z nich jsou mírnější a někteří naopak tvrdší. Používání fyzických trestů vůči dětem však zaměstnanci odmítli. Jako možný důvod výskytu stížností dětí na fyzické trestání viděli to, že pokud někdo po dětech chce, aby splnily své povinnosti, s čímž děti mají podle nich často problém, nebojí se využít i možnosti stěžovat si a vymýšlet si, aby dosáhly svého. Jiná část personálu vnímala stížnosti dětí jako účelové jednání, kdy děti touží být středem pozornosti, aby se o ně někdo zajímal.

Personál také uvedl, že o trestání ve formě klečení se děti mohly dozvědět od dítěte C, které si ho nejspíše zažilo v pěstounské rodině a ostatním dětem o něm vyprávělo. Personál i vedení zařízení však odmítlo, že by k němu docházelo v zařízení, a uvedlo, že vychovatel I se dětem hodně věnuje, zajišťuje jim volnočasové aktivity, jako je stanování v přírodě, nebo mu nedělá problém děti autem kamkoliv odvézt. Je však přísný a na chlapce tvrdší, a to některým z nich nemusí vyhovovat.

Personál viděl možný původ stížností na fyzické trestání také v účasti některých umístěných dětí ze zařízení na natáčení filmu *Amerikánka*¹² a kampani s ním spojené. Jeho tvůrci a podporovatelé dle jejich názoru chtěli poukázat na stinné stránky ústavní výchovy, a pokládali proto dětem návodné otázky, ze kterých mělo vyznít, že je jim v dětských

11 Ve smyslu § 16 zákona o veřejném ochránci práv.

12 Viz <https://www.csfd.cz/film/1396444-amerikanka/prehled/>. Dále viz například prohlášení Federace dětských domovů ČR k filmu *Amerikánka*, dostupné z: https://fddcr.cz/film_amerikanka.

zařízení ubližováno. Došlo tak proto dle jeho názoru ke zneužití dětí ve prospěch propagace filmu.

Vedení zařízení v rozhovoru s pracovníky Kanceláře vyloučilo po přímé konfrontaci s jejich zjištěními používání fyzických trestů proti dětem. V souvislosti s nuceným klečením u zdi vedení připustilo možnost ojedinělých incidentů po nástupu vychovatele I do zařízení, které se měly týkat dětí M a Q. Šlo mimo jiné o situaci, kdy na sebe děti M a Q zaútočily motykou během práce na zahradě. Byly agresivní a nezvladatelné, vychovatel I na ně musel zvýšit hlas a nejspíš již neviděl jiné možné řešení situace. Po individuální domluvě s vychovatelem I se tyto incidenty dle vedení zařízení již neměly opakovat. Vedení však zdůrazňovalo, že děti nemají hranice, a vychovatelé tak musí být při jejich výchově důslední. Jednotliví zaměstnanci si dle něj uvědomují, že používání fyzických trestů vůči dětem není přípustné. Personál v případě dětí M a Q navíc poukazoval na to, že jde o hyperaktivní jedince, kteří by klečet ani nevydrželi.

Pracovníci Kanceláře informovali vedení zařízení, že se kvůli tomu obrátím na orgány činné v trestním řízení (OČTŘ), protože popsaná zjištění svou závažností dosahují intenzity, která naplňuje podmínky povinnosti oznámit možné spáchání trestného činu podle § 368 trestního zákoníku. Současně ředitelku vyzvali, aby jejich poznatky prověřila a do 7 dnů sdělila výsledky svého šetření spolu s opatřeními, která provedla nebo hodlá provést. Ředitelka slíbila, že osobně provede nezávislé šetření formou anonymního dotazníku u svěřených dětí a zaměstnanců zařízení. Ke zjištěním pracovníků Kanceláře uvedla, že si není vědoma toho, že by v zařízení k popsanému jednání docházelo, a ani tomu nevěří. Poukázala na to, že zařízení prošlo několika kontrolami a žádná z nich používání fyzických trestů v zařízení nezjistila (viz [kapitolu 1.3.3](#)).

Zjištění učiněná po návštěvě

Ředitelka zařízení dodržela svůj příslib a provedla anonymní dotazníkové šetření. V něm pouze jedno dítě uvedlo, že mu někdo z vychovatelů ublížil, a zmínilo klečení. V jednom dotazníku se objevila zmínka o stání v koutě, v dalším o stání na hanbě. Jinak děti fyzické tresty nezmiňovaly. Vícekrát se v dotaznících objevila informace o tom, že děti dostaly zákaz telefonů (více v [kapitole 4.2](#)). Vedení zařízení ve svém písemném vyjádření znovu podotklo, že si nadále není vědomo toho, že by v zařízení docházelo k používání fyzických trestů při výchově dětí.

PRŮZKUM – JAK SE TI ŽÍJE V NAŠEM DOMOVĚ

OZNAČ X ODPOVĚĎ ANO NE NEVÍM TVÉ ODPOVĚDI JSOU ANONYMNÍ

OTÁZKA	ANO	NE	NEVÍM
JSI SPOKOJENÝ VE ŠKOLE?	X		
MÁŠ MOŽNOST VYUŽÍVAT DOUČOVÁNÍ?	X		
MÁŠ MOŽNOST VOLIT SI SÁM/A ZÁJMOVÉ AKTIVITY?	X		
JSI SPOKOJENÝ V DOMOVĚ?		X	
VYHOVUJÍ TI PŘIPRAVOVANÉ AKCE?	X		
PLNIŠ SI V DOMOVĚ SVOJE POVINNOSTI?	X	X	
MÁŠ INDIVIDUÁLNÍ VÝCHÁZKY?		X	
MÁŠ V DOMOVĚ KAMARÁDA/Y?	X		
UBLÍŽIL TI V DOMOVĚ NĚKDO Z DĚTÍ?	X		
UBLÍŽIL TI V DOMOVĚ NĚKDO Z VYCHOVATELŮ?	X		
TY SÁM/A JSI NĚKOMU UBLÍŽIL/A?	X		
JSI SPROSTÝ/Á NA VYCHOVATELE?		X	
VYMÝSLÍŠ SI NĚKDY A ŘÍKÁŠ VĚCI, KTERÉ NEJSOU PRAVDA?	X		
DODRŽUJES DOMLUVENÁ PRAVIDLA PŘI POUŽÍVÁNÍ MOBILNÍHO TELEFONU?		X	
MÁŠ Z DOSPĚLÝCH V DOMOVĚ NĚKoho, KOMU SE MŮŽEŠ SVĚŘIT, KDYŽ MÁŠ NĚJAKÉ TRÁPENÍ?	X		
MÁŠ MIMO DOMOV NĚKoho, KOMU SE MŮŽEŠ SVĚŘIT, KDYŽ MÁŠ NĚJAKÉ TRÁPENÍ? (VE ŠKOLE, RODIČŮM, TRENERŮM, PANÍ PSYCHOLOŽCE APOD.)	X		
MYSLÍŠ SI, ŽE SE O TEBE V DOMOVĚ DOBRĚ STARAJÍ?	X		
UDĚLALA TI NĚJAKÁ VĚC V POSLEDNÍ DOBĚ RADOST?	X		
NAŠTVALA TĚ NĚJAKÁ VĚC V POSLEDNÍ DOBĚ?	X		

Obrázek 1 – první strana anonymního dotazníku

BYL/BYLA JSI NĚKDY POTRESTANÝ/POTRESTANÁ – JAK?

ANO klečel jsem

proč: protože jsem zlobil

CO BYCH CHTĚL /CHTĚLA V DOMOVĚ VYLEPŠIT

zlobení

ZDE MŮŽEŠ NAPSAT COKOLIV, CO BYS CHTĚL/A JEŠTĚ ŘÍCT

lidi m že kluci kluci
Dobrokašou a pak je za to
přidám za to pule klouč m
noco stojím

Obrázek 2 – druhá strana anonymního dotazníku

O skutečné vypovídající hodnotě anonymního šetření formou dotazníku, jak ho zachycuje obrázek 1 a 2, mám však pochybnosti. Fyzické trestání ve formě klečení se mělo týkat zejména mladších chlapců, kteří vzhledem ke svému věku (nejmladšímu bylo 5 let) mohou mít potíže vyjádřit se písemně. Zároveň ale nemám informace o tom, zda menší děti dostaly nějakou podporu od člověka, který by zároveň neovlivnil anonymitu a spontánnost jejich vyjádření.

Část personálu zařízení v rozhovoru s pracovníkem Kanceláře uznala jako možnou variantu, že vychovatel I mohl po dítěti chtít, aby šlo na pět minut stát do kouta a uklidnilo se tam, odmítla však, že by měl vychovatel I po dětech vyžadovat, aby klečely. Personál se odmítavě vyjadřoval ke dvěma konkrétním datům, kdy mělo dle dětí k incidentům dojít, část však připustila, že k tomu mohlo dojít jindy a děti si uvedená data mohly splést, protože neumějí počítat. Z mých poznatků vyplývá, že se v případě stání, případně klečení na hanbě nemá jednat o jednorázovou záležitost, ale o dlouhodobě využívanou „výchovnou“ metodu některých členů personálu.

Vedení zařízení ve svém písemném vyjádření¹³ popsalo, že stání na vychovatelně má sloužit jako prostředek k přerušení nepřiměřených konfliktů mezi chlapci, kterým se personál snaží zabránit eskalaci častých konfliktů mezi nimi. Personál ho nepoužívá jako trest, ale jako opatření ke zklidnění dětí a přerušení jejich nežádoucího chování, kterého se nepodařilo dosáhnout jinými výchovnými prostředky. Tento pobyt dětí na vychovatelně má dle písemného vyjádření vedení probíhat v krátkých časových úsecích a dané dítě si v průběhu té doby může číst nebo hrát.

13 Spolu s písemným vyjádřením zařízení zaslalo i dětmi vyplněné anonymní dotazníky.

Hodnocení popsaných zjištění

Mezi případy, ve kterých vychovatelé přistoupí k použití síly vůči dětem, je třeba rozlišovat. Zatímco použití síly vůči dítěti za účelem jeho ochrany (příp. jeho okolí) je za určitých okolností přípustné (viz [kapitolu 1.1.2](#)), u fyzického trestání je tomu naopak. Pokud je fyzické trestání dětí ve školském zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy prokázáno, považuje se za ponižující zacházení ve smyslu článku 3 Evropské úmluvy o lidských právech.¹⁴ Zařízení má podle článku 19 Úmluvy o právech dítěte činit všechna potřebná opatření k ochraně dětí před jakýmkoliv tělesným či duševním násilím, urážením nebo zneužíváním během doby, kdy jsou v jeho péči.¹⁵ Je proto nezbytné fyzické trestání dětí jednoznačně odmítnout a nadále považovat za nepřijatelné.¹⁶

Podotýkám, že pokud personál vyzývá děti k tomu, aby šly stát na určitou dobu do kouta, nemohu ani tento prostředek vnímat jako přijatelnou výchovnou metodu, protože znevažuje důstojnost dětí. Výše popsané zastrašující jednání personálu vůči dítěti M považuji za naprosto nevhodné a alarmující.

Uvědomuji si, že práce v zařízení je vzhledem k prostorovým podmínkám a personální situaci (viz [kapitolu 5.1](#) a [kapitolu 1.1.3](#)) náročným a mnohdy stresujícím povoláním, které může vést k profesnímu vyčerpání a frustraci, v krajním případě i syndromu vyhoření. Tyto stavy se poté mohou projevovat neprofesionální péčí či nevhodným přístupem zaměstnanců k dětem. **Zdůrazňuji však, že je povinností vedení zařízení zajistit, aby v kontextu náročné péče a neustálého tlaku na personál přístup k dětem nesklouzl k dehumanizaci či atmosféře moci.** Zmíněné okolnosti nemohou omluvit výše popsané možné používání fyzických trestů, neboť k fyzickému trestání dětí v zařízení nesmí docházet. Naznačují však jejich možné příčiny, na jejichž odstranění je potřeba pracovat. **Je zřejmé, že k vyřešení otázky spojené s vnitřními prostory zařízení, počtem personálu, včetně zajištění supervizní a psychologické podpory, zařízení potřebuje součinnost a podporu zřizovatele.**

Ačkoliv se mně tvrzení dětí nepodařilo při návštěvě na místě prokázat, jejich pouhý výskyt považuji za natolik závažný, že se jim z pozice národního preventivního mechanismu musím věnovat. Vzhledem k závažnosti zjištění pracovníků Kanceláře jsem se v této věci obrátil na OČTŘ, jejichž úkolem je tyto informace důkladně prověřit. Pozice dětí je v tomto kontextu velice citlivá. Ve vztahu k personálu zařízení se totiž nacházejí ve slabší pozici, neboť jsou odkázány na jeho péči.

Zejména z těchto důvodů **je nezbytné ke každé stížnosti či podezření přistupovat maximálně objektivně a trvat na důsledném prošetření.** Za důležité považuji také to, aby děti měly možnost podat stížnost nebo podnět anonymně, např. prostřednictvím (virtuální) schránky důvěry (viz [kapitolu 1.3.2](#)).

14 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, vyhlášená pod č. 209/1992 Sb.

15 Úmluva o právech dítěte, vyhlášená pod č. 104/1991 Sb.

16 Viz např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 28. září 2015, *Bouyid proti Belgii*, č. 23380/09, [mezisoudy.cz](#), [česká anotace](#).

Podání stížnosti, byť nedůvodné, by nikdy nemělo jít k tíži stěžovatele.¹⁷ Zařízení by mělo bránit zneužití moci a postavení pracovníků vůči dětem nebo osobám odpovědným za výchovu.¹⁸ Jsem si samozřejmě vědom toho, že takové jednání může silně zasáhnout do vztahu mezi dítětem a zaměstnancem. Personál však musí s takovou možností počítat a být připraven jednat objektivně a profesionálně. Zde vidím velký prostor pro podporu personálu prostřednictvím intervize, supervize či jiného obdobného nástroje zaměřeného právě na tuto problematiku (viz [kapitulu 1.1.4](#)).

Považuji za absolutně nezbytné, aby se vedení zařízení začalo neprodleně zabývat přístupem zaměstnanců k dětem. Především požaduji, aby vedení průběžně prošetřovalo všechny připomínky dětí k chování personálu a případně vyvodilo odpovídající důsledky. Do budoucna požaduji, aby vedení stanovilo pravidla chování zaměstnanců a jejich přístupu k dětem v zařízení, nastavilo požadovanou úroveň jejich profesionality a následně dbalo na jejich dodržování.

Úkolem zařízení je špatnému zacházení s dětmi předcházet a přijímat kroky ke zjišťování jeho možného výskytu.¹⁹ Považuji proto za důležité, aby zařízení bez ohledu na to, zda si děti stěžují, pravidelně a aktivně sledovalo jejich pohodu v zařízení. Vedoucí pracovníci by se měli mezi dětmi pravidelně pohybovat tak, aby v ně děti měly důvěru a nebály se na ně obrátit, pokud je něco trápí.

Opatření:

- 1) Zabývat se výhradami dětí k chování personálu a v případě zjištění pochybení vyvodit odpovídající důsledky. Bez ohledu na to, zda si děti stěžují, pravidelně a aktivně sledovat jejich pohodu v zařízení. Zajistit, aby vedoucí pracovníci byli mezi dětmi často přítomni a měli přehled o jejich situaci (bezodkladně).**
- 2) Stanovit pravidla chování a přístupu k dětem, prokazatelně s nimi seznámit všechny zaměstnance a průběžně dbát na jejich dodržování (do 1 měsíce).**

1.1.2 Agresivita dětí

Co se týče výskytu agresivního chování u dětí v zařízení, personál zaznamenal do knihy hlášení, že dítě CH před hospitalizací v Dětské psychiatrické nemocnici (DPN) opakovaně napadalo vychovatele. Podle něj toto dítě také bilo ostatní děti, ničilo majetek zařízení a sebepoškozovalo se ([kapitola 1.2.3](#)). V případě afektu dítěte CH se ho vychovatelé snažili nejprve uklidnit slovy a dát mu prostor pro zklidnění. Pokud situace nadále eskalovala a dítě ohrožovalo sebe nebo své okolí, vychovatelé se ho pokusili vzít za ruku a odvést od ostatních na vychovatelnu nebo na jeho pokoj (který však sdílí s dalšími 3 dětmi), příp. ho

17 Příloha č. 1 k Výnosu ministra školství, mládeže a tělovýchovy č. 17/2018, Standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči (Standard), Standard 1.10.

18 Standard 4.6.

19 Rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. února 2021, *X a ostatní proti Bulharsku*, č. 22457/16, [mezi soudy.cz](#), [česká anotace](#); rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 28. ledna 2014, *O'Keeffe proti Irsku*, č. 35810/09, [mezi soudy.cz](#), [česká anotace](#).

chytili rukama okolo těla, aby si neublížilo. Někdy dítě CH dle personálu museli držet i 2 vychovatelé najednou.

Zařízení je povinno zajistit dětem bezpečné prostředí a ochranu před závažnými zásahy do jejich integrity.²⁰ Vzhledem ke zvláštní zranitelnosti dětí má zařízení zvýšenou povinnost náležitě péče o ně a musí přijmout potřebná opatření k zajištění jejich práva na život, zdraví, důstojnost, fyzickou a duševní integritu.²¹

Existují výjimečné okolnosti, za kterých mohou být lidé pracující s dětmi v ústavech vystaveni nebezpečnému chování, jehož zvládnutí ospravedlňuje použití přiměřených restrikcí. Při použití takového opatření je však vždy třeba uplatnit zásadu použití minimální nezbytné síly po nejkratší nutnou dobu. Jsou také nutné podrobné pokyny a školení, aby se minimalizovala nutnost používat restrikce a současně se zajistilo, že veškeré použité metody budou bezpečné a přiměřené situaci a nebudou zahrnovat úmyslné způsobování bolesti coby formu ovládnutí.²²

Použití síly vůči dětem za účelem jejich ochrany (příp. ochrany jejich okolí) je tedy za určitých okolností přípustné.²³ Personál má obecně tzv. zakročovací povinnost²⁴ za účelem ochrany dětí ve chvíli, kdy to vyžadují okolnosti. Pokud je z vývoje situace zřejmé, že dítě může reálně ublížit sobě nebo někomu jinému, použití držení za účelem ochrany života a zdraví dětí a personálu může představovat přiměřené opatření, avšak až po vyčerpání dostupných mírnějších způsobů řešení situace. Personál by měl přistupovat k použití síly vůči dětem za tímto účelem jen v nezbytných případech a zároveň co nejmírnějším způsobem.

Je pravděpodobné, že se personál bude s náročným chováním dětí setkávat častěji. Proto zařízení žádám, aby zpracovalo pravidla a postupy pro zvládnutí nežádoucího a agresivního jednání dítěte za účelem prevence špatného zacházení. Zařízení se v tomto nabízí možnost obrátit se na diagnostický ústav, případně zřizovatele se žádostí o metodickou podporu a pomoc při zpracování daného dokumentu. Pedagogičtí pracovníci by se měli v rámci dalšího vzdělávání soustředit také na deeskalační techniky a postupy práce s agresí a jiným náročným chováním dětí.

Pokud k nežádoucímu a agresivnímu jednání dítěte dojde, zařízení by o něm a jeho řešení mělo pořídit záznam. Ve vhodném čase po ukončení případné fyzické intervence by měl

20 Rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. února 2021, *X a ostatní proti Bulharsku*, č. 22457/16, § 197. mezisoudy.cz, česká anotace.

21 Valné shromáždění OSN. Zpráva zvláštního zpravodaje OSN o mučení a jiném krutém, nelidském nebo ponižujícím zacházení nebo trestu, A/HRC/28/68. Online, PDF. OSN, 2015. Dostupné z: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g15/043/37/pdf/g1504337.pdf> [cit. 2025-05-05], § 70.

22 Výbor OSN pro práva dítěte. Obecný komentář č. 8 (2006) Právo dítěte na ochranu před fyzickými tresty a dalšími krutými nebo ponižujícími formami trestu. Online. Výbor OSN pro práva dítěte, 2006. Český překlad dostupný z: mezisoudy.cz [cit. 2025-05-05], § 15.

23 Půjde především o případy nutné obrany dle § 25 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; § 29 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, popř. v některých situacích svépomoci podle § 14 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

24 Podle § 2901 občanského zákoníku.

následovat zpětný rozbor situace s dítětem (tzv. debriefing). Z pohledu prevence špatného zacházení je důležité, aby rozhovor s dítětem neměl povahu splnění informační povinnosti, ale terapeutického rozhovoru, při kterém se činí kroky k obnovení důvěry mezi dítětem a personálem, a hledají se preventivní opatření do budoucna.²⁵

Opatření:

- 3) Zpracovat pravidla a postupy pro zvládání náročného chování dítěte (do 6 měsíců).**
- 4) Pořizovat záznamy o jednotlivých incidentech včetně způsobu jejich řešení (bezodkladně).**
- 5) Provádět s dítětem ve vhodném čase po ukončení případné fyzické intervence debriefing (bezodkladně).**
- 6) Zajistit další vzdělávání pedagogických pracovníků v deeskalačních technikách a zvládání náročného chování dětí (průběžně).**

1.1.3 Vztahy mezi personálem

Pracovníci Kanceláře získali po návštěvě zařízení informace o probíhajícím sporu mezi některými vychovateli. Člen personálu uvedl, že ho jiný zaměstnanec od prosince 2024 šikanuje, šíří o něm nepravdivé informace, navádí proti němu děti a celkově shazuje jeho autoritu před jejich kolektivem. Popsal, že když například dětem zakáže telefony (k tomu více v [kapitole 4.2](#)), druhý vychovatel jim je i přes jeho zákaz vydá. Jiný zaměstnanec zmínil, že se negativní atmosféra mezi vychovateli projevuje i při péči o děti. Situace se natolik vyhroutil, že v této věci bylo podáno trestní oznámení.

Zařízení popsalo ve svém písemném vyjádření, že se v lednu 2025 dozvědělo o problematických vztazích mezi dvěma zaměstnanci, kdy jeden z nich měl druhého nařknout z několika závažných skutečností. Vedení zařízení proto naplánovalo společné jednání se zaměstnanci, kteří spolu slouží na jedné směně, s cílem jejich konflikt vyřešit. Jednání se však minimálně do doby jeho vyjádření nepodařilo uskutečnit z důvodu dlouhodobé pracovní neschopnosti jednoho z nich. Zařízení dále zmínilo, že je věc řešena jako přestupek proti občanskému soužití.

Z rozhovorů s ostatním personálem vyplynulo, že vzájemné vztahy vnímá jako velice dobré až rodinné. Složení týmu bylo minimálně do návštěvy vcelku stabilní, více členů personálu působí v zařízení více než deset let. Část z nich poukázala na to, že atmosféru mezi nimi mohou negativně ovlivňovat i nedávno proběhlé kontroly zařízení (viz [kapitolu 1.3.3](#)).

Pracovníci Kanceláře se dozvěděli z rozhovorů s dětmi i personálem, že výchovné styly a působení jednotlivých členů personálu se liší. Někteří zaměstnanci zmiňovali, že jsou důslední a přísní, zatímco jiní vychovatelé jsou mírnější a při vymáhání zákazů a povinností dětí mají sklon polevovat. Část personálu se měla vůči svým kolegům (např. co se týče výše zmíněných fyzických trestů a nesouhlasu s jejich používáním) dle dětí vícekrát ohradit.

25 Zpráva veřejného ochránce práv z návštěvy zařízení ze dne 8. až 9. listopadu 2021, sp. zn. 46/2021/NZ, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

Příslušný člen personálu se však podle nich chová nevybíravě nejen vůči dětem, ale i vůči svým kolegům, a proto jejich výhrady nakonec vedly jen k jejich negativnímu rozpoložení.

Z toho dovozují, že to, jaká atmosféra panuje mezi zaměstnanci v zařízení, závisí na složení přítomného výchovatelského týmu. Neshody mezi personálem se mohou negativně propisovat do chování dětí a jejich vztahů s vychovateli. Děti mohou mít pocit, že se musí v konfliktu vychovatelů přiklonit na jednu stranu, obzvláště pokud mají ve zvyku řešit i vlastní spory s ostatními dětmi svépomocí (více v [kapitole 1.2.1](#)). Pracovníci Kanceláře se o vyhraněném konfliktu mezi vychovateli dozvěděli až po samotné návštěvě zařízení, a okolnosti tak nemohli na místě ověřit. Vidím zde však riziko, že mohlo dojít ke vtažení dětí do konfliktu mezi členy personálu a jejich zmanipulování do odporu proti některým z nich.

V takových případech děti mohou prožívat neúnosný konflikt, pocity ohrožení atd., což přirozeně ovlivňuje jejich chování a vystupování vůči autoritám zapojeným do konfliktu. Nevyhovující vztahy mezi některými členy pečujícího personálu mohou být jedním z klíčových faktorů, které negativně ovlivňují celkovou atmosféru v zařízení. **Apeluji proto na zařízení, aby mezilidským vztahům v zařízení věnovalo náležitou pozornost a průběžně činilo kroky potřebné k tomu, aby děti nebyly vtahovány do konfliktů personálu.**

1.1.4 Péče o personál

Personál se v rozhovorech vedených nezávisle na sobě shodoval na tom, že mu schází odborná podpora a psychologická pomoc při práci s dětmi. Uváděl, že zařízení zajišťuje dětem terapeutickou podporu, leč obdobné nástroje pro personál v přímé péči s nimi chybí. Přestože se o nich dle personálu vážně uvažovalo, v době návštěvy stále chyběly.

V minulosti zařízení poskytovalo personálu supervize jednou za měsíc, ty však byly v minulém roce ukončeny, přičemž výpovědi jednotlivých členů personálu se ohledně skutečného důvodu, který vedl k jejich ukončení, rozcházel. Podle části k tomu došlo kvůli nedostatku financí, jiná část zmiňovala, že důvodem byla nespokojenost s osobou supervizora, protože jeho postupy zaměstnanci nepovažovali za dostatečně profesionální a během supervize docházelo k neshodám. Zatímco část personálu vnímala supervizi jako přínosnou, jiní zaměstnanci tento pohled nesdíleli. Supervizi se účastnila i zástupkyně ředitelky; ostatní zaměstnanci pak na supervizích mohli postrádat atmosféru důvěry, ve které by mohli sdělit i negativní myšlenky, případně kritiku vedení.

Uvědomuji si náročnost práce s dětmi obzvláště v nevyhovujícím prostředí budovy zařízení, ke které se vyjadřuji mimo jiné v [kapitole 3.7](#). V zařízení však spatřuji zvýšené riziko syndromu vyhoření u jednotlivých zaměstnanců, které pracovníci Kanceláře měli možnost vnímat z interakcí vychovatelů s dětmi. Například když se děti loučily s pracovníky Kanceláře a člen personálu se dvakrát s vážnou tváří zeptal, zda si dítě L neodvezou s sebou, nebo když jiný člen personálu na otázku dítěte na pracovníka Kanceláře „kam jdete?“ bezprostředně reagoval výrokem „co je ti do toho, kam jdou?“. Děti, které do zařízení umístil soud, nemají jinou možnost než v něm zůstat. Úkolem zařízení je vybudovat stabilní prostředí bezpečí a důvěry, ve kterém mohou zažít alespoň částečně rodinnou atmosféru a bezpodmínečné přijetí.

Vzhledem k závažnosti poznatků z návštěvy je zřejmé, že personál potřebuje podporu jak od vedení zařízení, tak od externích odborníků. Ředitelka zařízení si chybějící podporu personálu uvědomovala a v závěrečném rozhovoru zmínila, že zváží opětovné zavedení supervize, kterou by mohla vést externí psycholožka zařízení.

Apeluji proto na zařízení, aby její znovuzavedení neodkládalo a svému personálu ve spolupráci se zřizovatelem zajistilo potřebnou podporu s **cílem předcházet profesnímu vyčerpání a frustraci, a minimalizovalo tak riziko syndromu vyhoření a nežádoucího jednání vychovatelů vůči dětem.**

Opatření:

- 7) **Zajistit zaměstnancům individuální a skupinové supervize vedené zkušeným externím odborníkem (do 6 měsíců).**

1.2 Vztahy mezi dětmi

Standard

Zařízení by mělo aktivně předcházet vznikům vzájemných konfliktů mezi dětmi. V případě, že k takovým konfliktům dojde, musí být vždy řádně prošetřeny s vyslechnutím obou stran.

Sourozence by zařízení mělo zařazovat do jedné rodinné skupiny. K jejich rozdělování by mělo docházet pouze v krajních a odůvodněných případech.

Zjištění a hodnocení

Z pozorování během návštěvy vyplynulo, že mezi dětmi panovaly vztahy typické pro kolektivní instituci s hromadným způsobem fungování. Dynamika celé skupiny dětí působila tak, že na vrcholku hierarchie stojí starší dívky, které ovlivňují zbytek skupiny. Z rozhovorů s dětmi i personálem vyšlo najevo, že děti si řeší spory mezi sebou samy, čemuž napomáhá přístup vychovatelů, kteří přistupují ke kolektivnímu trestání (viz [kapitulu 4.2.1](#)) a nařizují jim pobyt na pokojích mimo svůj dohled.

Jednotlivé problematické oblasti týkající se vztahů mezi dětmi popisují pro větší přehlednost v samostatných kapitolách.

1.2.1 Fyzické konflikty a násilí mezi dětmi

Mezi dětmi viditelně docházelo k častým fyzickým kontaktům formou pošťuchování, úderů pěstmi do ramene, pleskání dlaní apod. Děti k tomu může svádět neustálý pobyt ve skupině, protože v zařízení vlivem nevhodného prostředí prakticky nejde být sám, maximálně během pobytu ve stísněné WC kabině, kam ale stejně doléhá provozní hluk.

Personál uvedl, že k pŕtkám mezi dětmi dochází tak často a na různých místech, že není v jeho silách tyto konflikty uhlídat. Nabyl jsem z toho dojmu, že střetů mezi dětmi je denně tolik, že vychovatelé rezignovali na to, aby věnovali pozornost každému jednotlivému incidentu. Tím se však takové chování stává běžnou součástí života v zařízení a vytváří podhoubí pro výskyt násilí.

Při rozhovoru o vztazích mezi dětmi personál uvedl jako příklad konflikt mezi dvěma sourozenci – dětmi R a P. Dítě R mělo údajně podrazit nohy dítěti P. Dítě P se naštvalo a reagovalo tak, že dalo dítěti R na zadek. To částečně viděly ostatní děti, které aniž by byly svědky toho, co reakci dítěte P předcházelo, došly k závěru, že dítě P ubližuje dítěti R. Automaticky se postavily na stranu mladšího dítěte R. Dítě P se kvůli tomu schovalo do šatny a plakalo. Následně mělo dítě G údajně udeřit dítě P dlaní do obličeje na obranu dítěte R. Personál zmínil, že je dítě G „dost od rány“. Právě starší dívky (mimo jiné i dítě G) mají podle něj tendence dělat jednostranné závěry a konflikty mezi dětmi samy svépomocí řešit.

V záznamu v knize hlášení ze dne 24. června 2024 vychovatelé popsali, že dítě N (již v zařízení není) už poněkolkáté fyzicky napadlo dítě O (také již mimo zařízení), vytrhlo dítěti O chomáč vlasů a udeřilo ho pěstí do obličeje. Dítě O se snažilo ránu odvrátit a zranilo si levý ukazovák. Pro prasklý kloub muselo být dítě O pak ošetřeno na chirurgii.

V záznamu z ledna 2025 vychovatelé popsali, že lékařka zjistila během prohlídky u dítěte P modřinu v oblasti ledvin. To jí sdělilo, že mu modřinu způsobili kluci v zařízení, odmítlo je však konkrétně jmenovat. Vychovatelce se pak dítě P svěřilo s tím, že mu modřinu způsobilo dítě Q. Personál následně udělil dítěti Q zákaz všeho (viz [kapitolu 4.2](#)) a zmínil, že bude podléhat přísnějšímu režimu a personál si s ním velmi důrazně promluví.

Z rozhovoru s dětmi vyplynulo, že pokud někdo z nich poruší pravidla, vychovatelé často potrestají nebo omezí všechny děti nezávisle na tom, kdo byl původcem negativního chování (viz [kapitolu 4.2.1](#)). Děti si to pak řeší mezi sebou, přičemž se nevyhýbají ani fyzickým projevům vzájemné nespokojenosti. Jako příklad uvedly incident, kdy mělo být jedno z dětí drzé na vychovatele I. Ten následně všem dětem zakázal telefony a poslal je do jejich pokojů. Tam si to mezi sebou vyřídily tak, že jedno z nich uhodilo pěstí do ramene dítě, které mělo jejich potrestání způsobit.

Vychovatelka zaznamenala do knihy hlášení dne 29. dubna 2024, že dívky, které nedostaly svůj telefon, se dožadovaly toho, aby telefon odevzdalo i dítě K (o této problematice více v [kapitole 2.5](#)). To ho však odevzdat nechtělo a následně příběhlo na vychovatelnu s pláčem, že ho děti F a E zmlátily, tahaly ho za vlasy a jeho mobil mu sebraly a odnesly na vychovatelnu.

Část personálu zmínila, že pokud ke konfliktu mezi dětmi dojde, snaží se je rozdělit a vzít hlavního iniciátora na vychovatelnu, kde si může například kreslit, než se uklidní, případně dítě pošle do pokoje, aby se tam zklidnilo. Z rozhovoru s personálem vyšlo najevo, že dítě CH odmítlo do pokoje v afektu jít, proto vychovatel vyzval jiné dítě, aby tam dítě CH odvedlo.

Konfliktů mezi umístěnými dětmi je v daném zařízení více, a to zejména z důvodu nevhodných a nedostačujících prostor. Kvůli tomu má personál ztížené možnosti, jak s dětmi pracovat. Nesouhlasím však s tím, aby bylo řešení nežádoucího chování dětí ponecháno na dětech. **Vyzývám zařízení, aby přijalo účinná opatření k ukončení současné praxe, kdy jsou děti ponechávány, aby své vzájemné konflikty a neshody řešily prostřednictvím fyzické síly či agrese.** Takový přístup považuji za zcela nevhodný a naprosto nepřijatelný.

Pokud je to možné, měl by personál včas identifikovat varovné signály nasvědčující možnému vzniku konfliktu. Pokud k němu přesto dojde, vychovatelé by měli incident s dětmi rozebrat a snažit se společně s nimi odhalit jeho příčinu. Dlouhodobě by pak měli hledat strategie, jak vzniku kritických situací a napětí mezi dětmi zabránit, případně jak postupovat, pokud k nim i tak dojde. **Jedním z preventivních opatření proti výskytu násilí mezi dětmi je i zvýšení počtu personálu v přímé péči o děti, jež by zařízení umožnilo soustředit se více na vztahy mezi nimi. Jako nejdůležitější však vnímám přesunutí zařízení do jiných, vhodnějších prostor (viz kapitolu 3.7), kde děti budou žít v samostatných rodinných skupinách maximálně po osmi členech.**

Prozatím zařízení žádám, aby nastavilo systém prevence a následného řešení jednotlivých případů násilí mezi dětmi. Vychovatelé by se ve svém dalším vzdělávání měli zaměřit i na práci se šikanou.

Opatření:

- 8) Přijmout účinná opatření k ukončení praxe, kdy jsou děti ponechávány, aby své vzájemné konflikty a neshody řešily prostřednictvím fyzické síly či agrese (bezodkladně).**
- 9) Nastavit systém prevence a řešení jednotlivých případů násilí mezi dětmi (do 6 měsíců).**

1.2.2 Vztahy mezi sourozenci

Sourozenci spolu mohou být na pokoji, pokud o to mají zájem.

Děti G a CH (sourozenci) mají mezi sebou dle záznamů v knize hlášení časté konflikty. Dítě CH dokonce poranilo dítě G žiletkou. Dítě CH bylo v době návštěvy hospitalizováno v DPN, přičemž personál uváděl, že se díky hospitalizaci obecně vztahy mezi dětmi zklidnily. Vztahy sourozenců S, mezi které patří i děti G a CH, personál shodně označil za nejproblematictější v celém zařízení. Mezi sourozenci dochází k častým projevům vzájemné slovní i fyzické agrese. Personál daný stav přičítá traumatům a vzorcům chování, které si sourozenci S odnesli z původního rodinného prostředí, kde byli oběťmi domácího násilí.

Výše uvedení sourozenci mají ještě jednoho sourozence, který žije v jiném školském zařízení vzdáleném asi 120 km od zařízení, protože mu byla ústavní výchova nařízena dříve. Rozdělení sourozenců vnímám jako nešťastné, a prosím proto zařízení, aby za dané situace vynaložilo co největší úsilí k udržení častého kontaktu rozdělených sourozenců a apelovalo na OSPOD ve věci jejich sloučení do jednoho zařízení.²⁶

Popsané vztahy sourozenců by dle mého názoru mohly být důvodem pro jejich dočasné rozdělení mezi více stavebně oddělených rodinných skupin,²⁷ a to do doby zlepšení jejich vztahů (např. pomocí terapie zaměřené na tuto oblast a práci s traumatem). Dané opatření

26 Srovnej zprávu veřejného ochránce práv ze dne 5. března 2025, sp. zn. 33/2024/NZ, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

27 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. srpna 2024, č. j. 9 Ads 71/2024-51 (č. 4634/2024 Sb. NSS), [nssoud.cz](https://www.nssoud.cz), bod [27].

však zařízení aktuálně nemůže realizovat, a to kvůli nevhodným prostorám a chybějícím stavebně odděleným rodinným skupinám (více v [kapitole 3.7](#)). **Žádám však zařízení, aby sourozencům S zajistilo potřebnou odbornou péči zaměřenou na jejich vzájemné vztahy.**

Opatření:

- 10) Zajistit sourozencům S potřebnou odbornou péči zaměřenou na jejich vzájemné sourozenecké vztahy (průběžně).**

1.2.3 Sebepoškozování

Dítě CH se před hospitalizací v DPN často sebepoškovalo, schovalo si např. žiletku, na kterou nevědomky stouplo dítě A, a zranilo se tak. Jindy se však spolu s dítětem CH sebepoškovalo právě i dítě A, a to pomocí skla z rozbité láhve (záznam v knize hlášení ze dne 28. prosince 2024).

Podotýkám, že sebepoškozování má proměnlivý výskyt a nelze je zcela vyloučit, tím spíše u dětí ve školských zařízeních. Zpracování metodiky k prevenci sebepoškozování a jeho řešení a postup v souladu s ní je proto nezbytným krokem k tomu, aby bylo možné výskyt sebepoškozování snížit a vhodně na ně reagovat, pokud k němu dojde. Jakékoliv sebepoškozování představuje nežádoucí jev, kterému by personál měl věnovat náležitou pozornost,²⁸ přičemž dětem by měla být poskytnuta adekvátní odborná pomoc (např. formou odpovídající psychoterapie a zapojení pedopsychiatra) a podpora ze strany zařízení. Jednotlivé výskyty sebepoškozování u dětí by personál měl řešit citlivě.

Opatření:

- 11) Přijmout opatření k předcházení sebepoškozování, a dojde-li k němu, vhodně na ně reagovat, nejlépe ve spolupráci s externími odborníky (průběžně).**

1.2.4 Respekt k osobnímu vlastnictví

Personál popsal, že děti si mezi sebou kradou oblečení, čehož si je vědomo i vedení zařízení. Děti si vzájemně chodí do pokojů i v nepřítomnosti těch, o jejichž pokoj se jedná. Půjčují si oblečení, aniž by se na tom s vlastníkem svršků domluvily. Děti tak nemají jasnou představu o vlastnictví. Je jim jedno, či si vezmou ponožky nebo boty, pokud jsou například čistější než jejich. To mezi nimi vede jen k dalším sporům (k tomu také [kapitolu 3.7.2](#)). V zařízení tak úplně chybí respekt k osobnímu vlastnictví. Vnější pozorovatel může nabýt dojmu, že všechno je všech. Daný stav přitom v zařízení působí jako norma.

Doporučuji proto zařízení, aby se na tuto oblast zaměřilo a personál děti vedl k ochraně jejich soukromého vlastnictví a budování vlastních hranic.

²⁸ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zveřejnilo k tomuto tématu metodické doporučení k prevenci rizikového chování, MŠMT č. j. 21291/2010-28. Jde o přílohu č. 16 *Sebepoškozování*, která je dostupná z: https://msmt.gov.cz/uploads/Priloha_16_Sebeposkozovani.doc.

1.3 Stížnostní mechanismy a jiné pojistky proti špatnému zacházení

Standard

Dítě by mělo mít svého klíčového pracovníka, který by mu měl věnovat zvýšenou individuální pozornost a snažit se o budování důvěry v jejich vzájemném vztahu. Dítě by mělo mít přístup k zástupcům vedení zařízení, pokud o to požádá. Zástupci vedení zařízení by se měli pravidelně pohybovat mezi dětmi a působit tak, aby pokud možno rozptýlili případné obavy dítěte se na ně obrátit.

Zařízení by mělo dítě seznámit s pravidly pro podávání a vyřizování stížností, která stanovují, jak mohou děti stížnost podat, jak je stížnost evidována, jak se s ní dále nakládá a kdo je do jejího vyřízení zapojován. Každá stížnost dítěte by měla být řádně prošetřena a dítě by mělo být přiměřenou formou seznámeno s výsledky šetření. Zařízení by mělo zamezit, aby podání stížnosti bylo dítěti k újmě nebo na ně mělo jiné negativní dopady.

V prostorách přístupných dětem by měly být zveřejněny kontakty na kontrolní a dozorové instituce, které se zabývají ochranou práv ohrožených dětí. Dítě by mělo být seznámeno s možností se na tyto orgány v případě potřeby obrátit.

Zjištění a hodnocení

Pro větší přehlednost se jednotlivými zjištěními zabývám v níže uvedených kapitolách.

1.3.1 Přístup dětí k vedení zařízení a klíčoví pracovníci

Každé dítě v zařízení má svého klíčového pracovníka, který s ním řeší jeho osobní záležitosti. Jeden vychovatel plní tuto roli pro tři až čtyři děti. Personál uvedl, že pokud děti něco trápí, obrazejí se přímo na vychovatele. Jako příklad uvedl situaci, kdy se dítě A svěřilo vychovateli s tím, že je neznámý muž pohlavně zneužil (blíže v [kapitole 2](#)). Z rozhovoru s dětmi vyplynulo, že se některé z nich bojí si u někoho stěžovat, protože by z toho mohly mít problémy. Část z nich navštěvuje psycholožku; shodovaly se však na tom, že u ní nenachází prostor ke sdílení problémů nebo nespokojenosti ohledně života v zařízení, protože by se o tom stejně dozvěděl personál a mělo by to pro ně neblahé důsledky. Mezi vychovateli mají však někoho, kdo je vyslechne, pokud je něco trápí.

Zástupkyně ředitelky se v zařízení pohybuje po velkou část dne, a to nad rámec běžné pracovní doby. Děti by tak měly mít dostatek prostoru se na ni obrátit. Obdobně jako u možnosti svěřit se s těžkostmi psycholožce však sdělovaly, že pokud se s něčím obrátí na zástupkyni, dozví se o tom hned ostatní vychovatelé. Proto této možnosti nevyužívají.

Ředitelka uvedla, že do zařízení docházela v období před návštěvou asi dvakrát až třikrát týdně. Děti zmiňovaly, že ředitelku tak často nevidají. V zásadě nejsem proti tomu, aby činnost zařízení fakticky vedla zástupkyně ředitelky, která má z podstaty věci mnohem větší přehled o vnitřním dění. **Vzhledem k výše popsaným závažným zjištěním však na ředitelku apeluji, aby nad životem v zařízení vykonávala větší dohled** a spolu se svou zástupkyní vynaložila potřebné úsilí k vybudování důvěry dětí v personál zařízení. Děti by se neměly bát obrátit na kteréhokoliv člena personálu (včetně vedení), pokud je něco

ohledně dění v zařízení trápí, a neměly by mít předem pocit, že jejich aktivita stejně nic nezlepší.

1.3.2 Stížnostní mechanismy

Nad rámec toho, co k podávání stížností dětmi uvádím v [kapitole 1.1.1](#), považuji za vhodné zabývat se stížnostním mechanismem i v obecné rovině, což pro lepší přehlednost činím v této části zprávy.

Pracovníci Kanceláře zaznamenali během prohlídky zařízení schránku, která se nachází na chodbě u vchodu do zařízení. Není však nijak označena, a bez dalšího tedy není možné poznat, k čemu slouží. Podle personálu děti nechtějí, aby takto označena byla, a ani ji nevyužívají. Z rozhovoru s nimi však vyplynulo, že vkládání podnětů do schránky důvěry považují za zbytečné, protože by se jimi nikdo nezabýval.

Žádám zařízení, aby schránku důvěry opatřilo příslušným označením a doplnilo o informace, k čemu slouží, kdo ji vybírá, jak je s jednotlivými podněty naloženo a kdo se do jejich vyřizování zapojuje. Správné nastavení interního stížnostního mechanismu totiž může pomoci nejen k rychlé identifikaci a následnému řešení jednotlivých problémů, ale rovněž k jejich předcházení.²⁹ Schránka důvěry může sloužit jako alternativa pro děti, které svoje podněty nechtějí řešit osobně přímo s personálem. V úvahu připadá i zřízení virtuální schránky důvěry, která dětem umožní se diskrétně, případně i anonymně, obrátit na vedení zařízení.³⁰ Doporučuji zařízení, aby děti o možnosti jejího použití aktivně informovalo, protože pro ně může sloužit jako prostředek, jak sdělovat svoje potřeby a podílet se na fungování zařízení. Pokud dětem z nějakého důvodu nevyhovuje schránka důvěry, zařízení by spolu s nimi (např. skrze dětskou správu) mělo hledat cestu, jak stížnostní mechanismus v zařízení nastavit tak, aby jim to vyhovovalo. Současně na zařízení apeluji, aby se každou stížností individuálně zabývalo a přikládalo jí patřičnou váhu.

Na nástěnce ve společných prostorách zařízení visí kontakt na dozorovou státní zástupkyni. Pracovníci Kanceláře nezaznamenali v průběhu návštěvy kontakty na další kontrolní a dozorové instituce (zejména na Českou školní inspekci a veřejného ochránce práv). Považuji však za důležité, aby děti měly tyto kontakty po ruce. Může jít totiž o další způsob, jakým mohou být případně vyslyšeny. Vnější stížnostní mechanismus je velmi důležitý zejména pro děti, kterým se nepodaří vybudovat vztah důvěry s personálem nebo je pro ně z jakéhokoli důvodu přijatelnější záležitost řešit vně zařízení. **Žádám proto zařízení, aby zveřejnilo kontaktní údaje na kontrolní a dozorové instituce na dobře viditelném a přístupném místě. Také požaduji, aby zařízení spolu s vyvěšením těchto kontaktů děti s těmito informacemi řádně seznámilo.**

29 Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Mechanismy pro podávání stížností. Výňatek z 27. Všeobecné zprávy výboru CPT publikované v roce 2018. Online. 2018. Dostupné z: <https://rm.coe.int/1680a8aeaa> [cit. 2025-03-28].

30 Pro inspiraci je možné využít praxi jiného zařízení, viz například <https://www.ddliptal.cz/schranka-duvery/>.

Opatření:

- 12) Opatřit schránku důvěry příslušným označením a doplnit informace o způsobu nakládání s jednotlivými podněty (bezodkladně).**
- 13) Zpřístupnit dětem kontakty na kontrolní orgány a instituce zabývající se ochranou práv ohrožených dětí, na které se děti mohou obracet se svými podněty a stížnostmi (bezodkladně).**

1.3.3 Zvýšený výskyt vnějších kontrol

Česká školní inspekce provedla inspekční návštěvu zařízení na podzim 2023. V září 2024 zařízení prošlo mimořádnou kontrolou dozorové státní zástupkyně za účelem prověření stížnosti na špatné zacházení s dětmi. Zařízení oficiálně nevědělo, čeho se měla stížnost konkrétně týkat. Dozorová státní zástupkyně mu však po šetření sdělila, že špatné zacházení s dětmi v zařízení nezjistila. V listopadu státní zástupkyně navštívila zařízení znovu za účelem řádné prověrky. Ani z jedné z těchto kontrol dle vedení zařízení nevzešly informace, které by naznačovaly, že v zařízení dochází k fyzickému trestání dětí (viz [kapitulu 1.1.1](#)).

Ve stejném období se zařízení potýkalo s dozvyky vyšetřování záležitosti, kdy jiné školské zařízení podalo trestní oznámení na bývalého zaměstnance zařízení, který měl údajně v minulosti týrat jedno z jemu svěřených dětí. To, že by k danému jednání mělo dojít, zařízení striktně odmítlo.

V neposlední řadě se zařízení vyrovnávalo také se situací popsanou v [úvodu kapitoly 2](#), kdy neznámý muž kontaktoval některé děti v zařízení skrze sociální sítě, a ty mu pak za úplatu zprostředkovaly kontakt s dalšími dětmi v zařízení, přičemž mělo dojít i k pohlavnímu zneužití jednoho z nich. Pracovníci Kanceláře byli svědky, že děti F a G odjely během prvního dne návštěvy (bez doprovodu zaměstnanců zařízení) k výsledku na Policii ČR. Tam s nimi měla být blíže neurčená psychologka. Vedení zařízení akcentovalo, že jsou jeho zaměstnanci pod tlakem z důvodu častých kontrol a návštěv kontrolních orgánů.

Na tomto místě chci proto ocenit přístup zařízení k neohlášené návštěvě pracovníků Kanceláře, kdy k nim jeho personál přistupoval velmi otevřeně, a to i přesto, že zmiňoval, že ho opakované kontroly různých orgánů zatěžují a znejišťují.

2. Kontakt s vnějším světem

V následujících kapitolách budu na více místech odkazovat na následující situaci, kterou popsalo vedení zařízení. Neznámý muž navázal přibližně v září kontakt s dětmi umístěnými v zařízení přes sociální sítě. Děti si s ním dopisovaly a děti D a E (které už v zařízení nejsou) od něj měly získat úplatu za zprostředkovávání kontaktů mezi ním a dětmi A, F, G a H. Ty mu následně zasílaly obnažené fotografie (o této problematice více v [kapitole 2.6](#)). Došlo však i k pohlavnímu zneužití dítěte A, které k muži zavedlo dítě G ([popis vztahu mezi dětmi] xxxxxxxxxxxx dítěte A). Dítě A se o této události následně svědilo vychovatelce a zařízení se neprodleně obrátilo na Policii ČR, která věc stále vyšetřuje. Až nedlouho před návštěvou byla na podezřelého uvalena vazba. Do té doby personál přijal několik opatření na ochranu tohoto dítěte. Personál doprovázel dítě A na cestě do školy i ze školy a dítě A

přestalo jezdit na dovolenky, kde by se mohlo setkat s dítětem G ([kapitola 2.3](#)). Dítěti A bylo 10 let, přičemž děti tohoto věku v zařízení na samostatné vycházky obecně vůbec nechodí (viz [kapitolu 2.4](#)).

2.1 Adaptační doba

Standard

Zařízení by nemělo plošně omezovat dítě ve výkonu jeho práv s odkazem na nutnost adaptace dítěte v zařízení. Případné omezení je možné pouze v individuálních případech a po vyhodnocení konkrétních okolností, které omezení výkonu určených práv dítěte odůvodňují.

Zjištění a hodnocení

Personál uvedl, že nově přichozí dítě nemůže jít na samostatnou vycházku hned. Personál se nejprve musí seznámit s jeho schopnostmi a zjistit, zda je dostatečně zodpovědné, aby vycházku samo zvládlo. Nejprve tak dítě chodí na vycházky za doprovodu vychovatele, později může jít na samostatnou vycházku v rozsahu 30 minut a tento čas se postupně prodlužuje.

K dané praxi zařízení nemám výhrady.

2.2 Návštěvy

Standard

Zařízení by mělo aktivně podporovat návštěvy rodiny a blízkých dítěte v zařízení. Návštěvám by neměla být kladena nepřiměřená organizační či administrativní omezení a mělo by na ně být pohlíženo jako na právo dítěte, které lze omezit pouze v zákonem stanovených případech.

Přítomnost zaměstnanců u návštěvy by měla být přípustná pouze za splnění zákonných podmínek, případně pokud o to dítě či návštěva požádá.

Rodina a blízcí dítěte by měli mít možnost podívat se na pokoj dítěte a seznámit se s prostředím, ve kterém dítě žije, za předpokladu, že to nebude zasahovat do zájmů ostatních dětí a do chodu rodinné skupiny.

Zařízení by mělo mít důstojně a vhodně vybavený návštěvní prostor, kde bude mít dítě s návštěvou dostatek soukromí.

Zjištění a hodnocení

Děti mohou přijímat návštěvy buď v návštěvní místnosti, která se nachází v přízemí zařízení vedle kanceláře zástupkyně ředitelky, nebo si je mohou vzít na pokoj. Zařízení podporuje kontakty dětí s rodinnými příslušníky. Personál doprovází děti na návštěvy rodičů ve výkonu trestu odnětí svobody nebo podstupujících léčbu závislosti. **Popsanou praxi zařízení vnímám jako příklad dobré praxe.**

Pracovníci Kanceláře z programu rozvoje osobnosti dítěte A zjistili, že od začátku školního roku 2024/2025 jsou návštěvy rodičů a babičky sourozenců B kontrolovány vychovatelem a probíhají pod jeho stálým dohledem. Ačkoliv rozumím důvodům, které zařízení k přijetí daného opatření vedly (o tom více v úvodu [kapitoly 2](#)), mám za to, že pokud zařízení dojde k závěru, že je pro děti kontakt s rodiči či dalšími osobami ohrožující, mělo by se obrátit na OSPOD a požádat ho o podání návrhu soudu na nařízení asistovaného styku mezi dětmi a těmito osobami. Zařízení by nemělo kontakt dítěte s rodinou omezovat bez splnění zákonných podmínek.³¹

O tzv. asistovaném styku je oprávněn rozhodnout pouze soud, je-li to účelné.³² Zařízení je tak oprávněno podmiňovat návštěvy dítěte přítomností třetí osoby pouze za předpokladu, že byl styk upraven rozhodnutím soudu. Jinak může asistenci pouze nabízet, tedy realizovat ji jako výsledek dohody s návštěvou nebo na přání dítěte. V opačném případě by se dopouštělo svévolného zasahování do práva dítěte a jeho rodičů na kontakt.³³

Ve spisové dokumentaci sourozenců B však nebylo nalezeno rozhodnutí, které by povinnost asistovaného styku ukládalo. **Žádám proto zařízení, aby v reakci na tuto zprávu sdělilo, zda je asistovaný styk v případě sourozenců B skutečně prováděn na základě rozhodnutí soudu, a o případné zaslání předmětných rozhodnutí.**

Současný stav, zhodnocení uplynulého období: Od počátku školního roku není možné umísťovat na víkendové, či prázdninové, pobyty [redacted] a její další sourozence k rodičům, a to ze závažného důvodu, který je v šetření PČR. Matka s otcem se nyní střídají a docházejí na pravidelné návštěvy, méně často také babička. Tyto návštěvy jsou pravidelné a obvykle proběhnou v klidu a jsou kontrolovány vychovatelem a jejich stálým dozorem po dobu celé návštěvy. Vztahy s ostatními sourozenci se zlepšily.

Obrázek 3 – výňatek z PROD dítěte A

2.3 Pobyt dítěte mimo zařízení

Standard

Zařízení by mělo podporovat pobyt dítěte mimo zařízení, pokud je to současně v jeho zájmu. Tzv. dovolenkám či propustkám by neměla být kladena nepřiměřená organizační či administrativní omezení. Žádosti o dovolenky by zařízení mělo zamítnat pouze za splnění zákonem stanovených podmínek spolu s uvedením konkrétních důvodů, které k zamítnutí vedly. Pobyt dítěte u rodiny by měly být vnímány jako právo, nikoli jako odměna. Nepovolování dovolenek nesmí být užíváno jako trest.

Zjištění a hodnocení

Děti mohou jezdit na dovolenky každý víkend, pokud o ně požádají jejich blízcí. Aktuálně jezdí pravidelně domů však jen malý zlomek z nich, podle personálu z důvodu nezájmu

31 Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 25. března 2020, sp. zn. 269/2020/VOP, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

32 Ustanovení § 503 odst. 1 písm. c) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

33 Zpráva veřejného ochránce práv z návštěvy zařízení ze dne 25. dubna 2022, sp. zn. 46/2021/NZ, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

blízkých. Děti mohou pobývat mimo zařízení i v rámci tzv. hostitelské péče, kterou zařízení podporuje.

Jak jsem nastínil již v [kapitole 2.2](#), sourozence B podle záznamu personálu nelze pouštět na víkendové nebo prázdninové pobyty u rodičů. V jejich spisové dokumentaci se mi k tomu nepodařilo dohledat více informací, protože spisy jednotlivých dětí jsou vedeny úsporným stylem, zařízení navíc nepoužívá žádný elektronický evidenční systém (např. Evix). Pokud rodiče o dovolenku sourozenců B požádají a zařízení s jejich pobytem u nich ze závažných důvodů nesouhlasí nebo k tomu OSPOD vydá nesouhlasné stanovisko, ředitelka by měla vydat zamítavé písemné rozhodnutí³⁴ o žádosti o dovolenku a řádně je odůvodnit.³⁵ Splnění tohoto postupu je přitom důležité proto, aby rodiče (případně jiné osoby) měli možnost se proti zamítavému rozhodnutí odvolat, a účinně se tak bránit proti případné svévoli nebo libovůli zařízení při rozhodování o žádosti o dovolenku.

V příslušné části zprávy (v [kapitole 5.1](#)) poukazují na to, že způsob vedení spisové dokumentace dětí v zařízení je značně roztříštěný a dokumentace související s dovolenkami je například vedena odděleně od spisů jednotlivých dětí.

2.4 Samostatné vycházky

Standard

Zařízení by mělo umožnit dítěti staršímu 7 let samostatnou vycházku v zásadě každý den, pokud to odpovídá jeho rozumové a volní vyspělosti. Zařízení by na samostatné vycházky mělo vyhradit dostatečně dlouhou dobu, aby je dítě mohlo smysluplně využít.

K omezení samostatných vycházek by zařízení mělo přistoupit pouze v případech stanovených zákonem. Omezit samostatné vycházky je dále možné v případě, že pro dítě představují reálné nebezpečí s ohledem na jeho stav či rozumové a volní schopnosti, případně pokud hrozí, že si během vycházky dítě ublíží. V takových případech by ale zařízení s dítětem mělo dále pracovat na odstranění či minimalizaci konkrétních rizik.

Na zákonem zmíněnou podmínku souhlasu pedagogického pracovníka se samostatnou vycházkou dítěte je potřeba nahlížet jako na „rodičovskou“ kompetenci, kterou lze uplatnit například v situacích, kdy dítě odmítá splnit školní či jiné povinnosti, nebo vycházku nedovoluje jeho aktuální zdravotní stav. Personál by měl tuto pravomoc používat výjimečně, vždy v individuálních a konkrétně odůvodněných případech.

Zjištění a hodnocení

Personál uvedl, že dítě A (10 let) chodí na vycházky pouze v doprovodu vychovatele, stejně tak je tomu při cestě do/ze školy. Zařízení přistoupilo k tomuto omezení samostatných vycházek dítěte A poté, co se mělo stát obětí pohlavního zneužití (viz úvod [kapitoly 2](#)),

34 Podle § 24 odst. 3 písm. e) zákona o ústavní a ochranné výchově.

35 Konopková, Silvie. *Právo dítěte s nařízenou ústavní nebo uloženou ochrannou výchovou na styk s rodiči a dalšími osobami*. Online. Wolters Kluwer, 2025. Dostupné z: <https://obchod.wolterskluwer.cz/cz/pravo-ditete-s-narizenou-ustavni-nebo-ulozenou-ochrannou-vychovou-na-styk-s-rodici-a-dalsimi-osobami.p9007.html> [cit. 2025-03-30].

které orgány činné v trestním řízení vyšetřují od září 2024. Muž, který měl být pachatelem daného jednání, se podle personálu pohyboval až do nedávna v okolí zařízení. Proto pro dítě A, které je v důsledku jeho jednání traumatizováno, představoval stále nebezpečí.

Z rozhovorů s personálem vyšlo najevo, že děti na prvním stupni základní školy nechodí na samostatné vycházky vůbec. Mohou jít pouze na asistovanou vycházku s vychovatelem. Děti na druhém stupni základní školy mohou jít na vycházku v zásadě každý den. Personál nepovolí dítěti jít na samostatnou vycházku v případě, že nemá splněné své školní povinnosti. Rozsah vycházek začíná na 30 minutách a postupně se prodlužuje v závislosti na věku a vyspělosti jednotlivých dětí. Děti se pak musí vrátit do zařízení na večeri, to znamená před 18. hodinou. Děti mladší 15 let se mohou během samostatné vycházky pohybovat pouze na území Mladé Boleslavi.

Děti mohou po domluvě s vychovatelem ve vycházce pokračovat i po večeri a vrátit se později, například kvůli návštěvě kina. Vycházky v pozdních večerních hodinách, například kvůli návštěvě taneční zábavy, nejsou podle personálu uskutečnitelné, protože péči o děti v celém zařízení má na starosti pouze jeden noční vychovatel, který by neměl prostor děti vyzvednout.

Personál v rozhovorech opakovaně akcentoval, že v Mladé Boleslavi pro děti není bezpečno, protože se zde pohybuje mnoho cizinců zaměstnaných v místní továrně automobilky Škoda. Rozsah samostatných vycházek byl v době návštěvy zařízení zkrácen na jednu hodinu.

Nesouhlasím s tím, že zařízení plošně omezuje právo dětí na prvním stupni základní školy (průměrně mladších 11 let) na samostatné vycházky. Přestože zákon o ústavní a ochranné výchově tuto možnost neupravuje, domnívám se, že omezení samostatných vycházek v konkrétních odůvodněných případech z důvodu ochrany dítěte je možné.³⁶ Spolu s tímto omezením by však zařízení mělo souběžně pracovat na minimalizaci existujícího problému (rizika), a to například nácvikem vycházek s mladšími dětmi, aby bylo možné od daného omezení postupně upustit. Zároveň by dané omezení nemělo uplatňovat plošně, ale u každého dítěte by mělo individuálně posoudit, jaká rizika mu hrozí a zda je způsobilé samostatnou vycházku absolvovat. Tato rizika by zařízení mělo pravidelně přehodnocovat.

Aktuální plošné nastavení představuje nepřiměřený zásah do práv dětí. Zákon o ústavní a ochranné výchově totiž ukotvuje možnost samostatně opustit zařízení za účelem vycházky již dětem starším 7 let.³⁷ Je třeba také nezapomínat na to, že přehnaně ochranný přístup ze strany zařízení může vést u dětí ke vzniku iracionálních obav ze života mimo zdi zařízení. Proto zařízení žádám, aby upustilo od plošného zákazu samostatných vycházek u dětí na prvním stupni základní školy.

36 A to na základě závazků České republiky z mezinárodních úmluv. K tomu více v souhrnné zprávě veřejného ochránce práv z návštěv školských zařízení pro výkon ústavní výchovy ze dne 21. prosince 2021, sp. zn. 33/2021/NZ, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz), s. 53.

37 Podle § 20 odst. 1 písm. p) zákona o ústavní a ochranné výchově.

Opatření:

- 14) Upustit od plošného zákazu samostatných vycházek u dětí na prvním stupni základní školy a pouštět je na samostatné vycházky po individuálním zhodnocení jejich rozumové a volní vyspělosti (průběžně).**

2.5 Přístup k mobilnímu telefonu

Standard

Dítě by mělo mít v zásadě neomezenou možnost mít svůj mobilní telefon u sebe. K jeho odebrání je zařízení oprávněno pouze v zákonem stanovených individuálních případech, kdy mobilní telefon ohrožuje výchovu, zdraví či bezpečnost dítěte.

Zařízení může na základě transparentních a ve vnitřním řádu jednoznačně stanovených pravidel omezit používání mobilních telefonů například v době přípravy do školy, stravování, komunitních a terapeutických činností nebo v době nočního klidu.

Pokud dítě mobilní telefon nevlastní, na požádání by mu mělo zařízení umožnit použít pro kontakt s rodinou či blízkými služební telefon a poskytnout mu k tomu dostatečný prostor a soukromí.

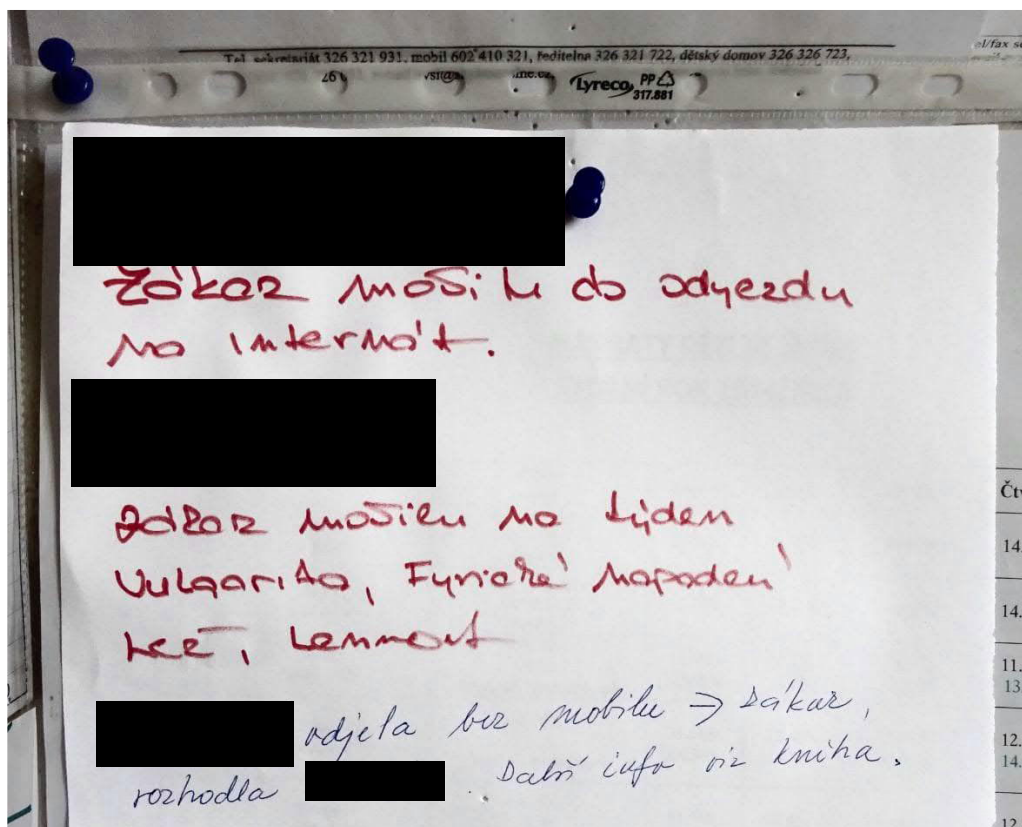
Zjištění a hodnocení

Děti nemají telefony neustále u sebe, odevzdávají³⁸ je na vychovatelnu ve 20 hodin během školního týdne, o víkendu pak ve 21 hodin. Zpět si je mohou vzít ráno, přičemž děti starší 12 let si je mohou odnést s sebou do školy. Mladší děti je znovu odevzdávají vychovatelům odpoledne, než splní školní povinnosti. Dále děti odevzdávají telefony v čase oběda a večere, včetně času, který potřebují ke splnění úklidových služeb a dalších povinností, ve zbývajícím čase je mohou mít u sebe.

Některé děti nesouhlasí s odevzdáváním telefonů, a proto tuto povinnost neplní. Vychovatelka zaznamenala do knihy hlášení dne 29. dubna 2024, že dívky, které nedostaly svůj telefon, se dožadovaly toho, aby telefon odevzdalo i dítě K. Když tak nechtělo učinit, stalo se obětí agrese ze stran dětí F a E (k tomuto způsobu řešení konfliktů mezi dětmi viz [kapitolu 1.2.1](#)).

Pokud děti odmítnou odevzdat telefon, poruší nějakou ze svých povinností, jsou sprosté na vychovatele atd., vychovatelé jim za trest odeberou telefon i mimo výše uvedené časy a zakáží jim ho. O tom svědčí mimo jiné i informace pověšená na nástěnce na vychovatelně a zápis dítěte C v jeho měsíčním hodnocení. Za krádež v obchodě mu vychovatel udělil kázeňské opatření ve formě zákazu vycházek na deset dnů a používání telefonu.

38 O tom, že všechny děti musí na noc odevzdávat telefony, svědčí i záznam v knize hlášení ze dne 20. dubna 2024.

Obrázek 4 – záznam o zákazu telefonu na nástěnce na vychovatelně

<u>Jméno dítěte:</u> [redacted]	<u>Vychovatel:</u> [redacted]
<u>Měsíc/rok:</u> Září 2024	
<u>Hodnocení chování v dětském domově:</u>	
[redacted] trávila letní prázdniny převážně na tábore a soustředění s atletickým oddílem a také v hostitelské péči. V polovině měsíce byla [redacted], spolu s dalšími třemi kamarádkami z dětského domova, přistižena při krádeži v obchodě. Za toho jí bylo uděleno kázeňské opatření na deset dní zákazu vycházek a používání mobilního telefonu. Po příchodu nových dětí do domova, byla [redacted] přestěhována do druhého patra k větším dívkám. Zdá se, že to mělo na ní dobrý vliv a její chování se velice zlepšilo a lépe spolupracuje. Své osobní věci si zatím nedokáže udržet v pořádku, ale po napomenutí si je dá do pořádku. Do společných aktivit se zapojuje ráda a spolupracuje. Vychovatele většinou respektuje.	
<u>Cíle:</u>	
Udržovat vřelý vztah s ostatními dětmi a chválit za vykonanou činnost. Snaha o udržování pořádku v osobních věcech.	

Obrázek 5 – zákaz používání telefonu zachycený v hodnocení dítěte C

Personál uvedl, že pokud děti neposlušají, tak jim telefon zakáže, současně je však ujistí, že si ho budou moci vzít zpátky, pokud svoje povinnosti splní, a že svoje blízké mohou kontaktovat ze služebního telefonu. Jde přitom o vícedenní zákazy, které se mnohdy i dále prodlužují (viz obrázek 4). Výchovný přístup jednotlivých vychovatelů v otázce telefonů přitom není úplně jednotný. Někteří z vychovatelů dětem jejich telefony vydají i přes uložený zákaz jiného vychovatele. To pak způsobuje mezi vychovateli neshody (o tom více v kapitole 1.1.3). Personál však vyjadřoval pocit, že se mu nenabízí žádný jiný způsob, jak děti potrestat, než jim zakázat telefon. Část osloveného personálu však přiznávala,

že se chování dětí po jeho odebrání většinou spíše zhorší, než že by se změnilo k lepšímu, a uvědomovala si, že telefon pro děti představuje jednu z nejcennějších věcí a prostředek, jak udržovat kontakt s vnějším světem. Jeho odebrání tak děti vnímají velmi úkorně. Někteří členové personálu dodali, že když dětem vezmou telefon, a ty tak nedosáhnou toho, čeho chtějí, jsou schopné všeho, včetně nepravdivých tvrzení o chování personálu k nim (viz [kapitolu 1.1.1](#)).

Personál nezaznamenává odebrání telefonu ani udělení zákazu jeho používání do spisové dokumentace jednotlivých dětí. Pro informaci ostatním vychovatelům o tom může učinit zápis do denní knihy hlášení. Vychovatelé spolu komunikují o dění v zařízení pomocí chatovací aplikace, informace o zákazech telefonů spolu proto sdílejí i tímto způsobem. Jednotlivé záznamy psané rukou v knize denních hlášení se týkají průběhu konkrétních dnů, nikde nejsou evidovány průběžné záznamy vztahující se k jednotlivým dětem, které by umožňovaly zpětnou kontrolu toho, jak často které dítě zákaz telefonu mělo a zda k němu v jeho případě nedošlo svévolně (viz [kapitolu 4.2.4](#)).

Personál dále vyjádřil obavy z nabíjení telefonů dětmi na pokoji. Podle něj si děti nabíjejí telefony během spánku pod polštářem s pomocí poškozených nabíječek, což představuje vysoké riziko požáru a vzniku popálenin. Noční odevzdávání telefonů dětí tak zajišťuje jejich bezpečné nabíjení na vychovatelně a brání dětem, aby s telefony dlouho ponocovaly a druhý den nebyly vyspalé do školy.

Zařízení může na základě transparentních a ve vnitřním řádu jednoznačně stanovených pravidel omezit používání telefonů například v době přípravy do školy, stravování, komunitních a terapeutických činností či v době nočního klidu. **Toto omezení nemůže spočívat v odebrání telefonu, případně v plošném vyzývání dětí k jeho odevzdání, ale momentálním zákazu jeho používání.**³⁹ Vnitřní řád zařízení aktuálně nezakotvuje žádná pravidla ohledně používání telefonů.

Odebírání mobilních telefonů dětem je možné pouze v situacích, na něž dopadá § 20 odst. 2 písm. d) zákona o ústavní a ochranné výchově. Pojem „předmět ohrožující výchovu, zdraví a bezpečnost“, o němž toto ustanovení hovoří, je však nutné vykládat restriktivně. Mobilní telefon by za něj bylo možno považovat například v případech, kdy by dítě bylo jeho prostřednictvím vystavováno jednání, které může naplňovat skutkovou podstatu trestného činu (např. ohrožování výchovy dítěte, navazování nedovolených kontaktů s dítětem, svádění k pohlavnímu styku atp.), anebo kdy by se samo dítě dopouštělo jednání, které zasahuje do práv dalších osob (stalking, vyhrožování apod.).

Aby zařízení mohlo přistoupit k odebrání telefonu, musí se o závadné a ohrožující komunikaci nebo obsahu prohlížených stránek nejdříve dozvědět. Nahlédnutí do elektronické komunikace dítěte nebo historie vyhledávání na internetu se nabízí jako nejsnazší a nejefektivnější cesta. Personál se po ní však může vydat pouze v případě, že zde existuje důvodné podezření, že je dítě obětí nebo iniciátorem takto závažného jednání

³⁹ Veřejný ochránce práv vytvořil informační grafiku pro děti žijící v zařízení, která mimo jiné reaguje i na otázku „Mohu u sebe mít mobil a používat ho kdy chci?“, dostupnou z: <https://deti.ochrance.cz/jsem/v-domove/> [cit. 2025-05-06].

a zařízení potřebuje toto důvodné podezření na ohrožení dítěte ověřit. V opačném případě by šlo o nezákonný zásah do soukromí dítěte.

K odebrání telefonu dítěti může zařízení přistoupit i za situace, kdy odborník (psychiatr, klinický psycholog, adiktolog) konstatuje u dítěte závislostní chování, dítě nedodrжуje stanovený léčebný (terapeutický) režim, a je tedy ohroženo jeho zdraví.⁴⁰

Zařízení by jinak mělo na děti postupně přenášet odpovědnost za jejich jednání. Již děti na druhém stupni základní školy by měly být srozuměny se zákazem používání telefonů v době nočního klidu a s jeho důvody, respektive proč je používání mobilních telefonů na úkor spánku nevhodné. Současně by jim však měla být dána možnost pocítit důsledky, když tento zákaz nebudou respektovat. Pokud budou druhý den nevyspalé, bude se jim těžko vstávat a budou se potýkat s únavou, je to čistě jejich záležitost, na kterou ostatní nemusí brát ohled. Uvedené vnímám jako potřebné pro jejich přípravu na život po odchodu ze zařízení, kdy používání vlastních mobilů nebude podléhat žádné kontrole.

Rozumím tomu, že mohou nastat případy, kdy dítě i přes únavu a problémy s běžným fungováním ve dne v důsledku **opakovaného ponocování s mobilním telefonem** bude ve svém jednání pokračovat. V takových situacích ředitelka může dle mého názoru využít právě výše zmíněného oprávnění převzít telefon do úschovy jako předmět ohrožující výchovu dítěte a jeho zdraví. Pokud zařízení k takovému kroku přistoupí, musí o tom učinit záznam do spisové dokumentace dítěte.

Nesouhlasím však s tím, aby děti musely telefony plošně odevzdávat vychovatelům. Dítěti není možné telefon odebrat ani opatřením ve výchově jako trest za nevhodné chování (o tom více v [kapitole 4.2](#)), protože zákon takové opatření nepředpokládá.⁴¹ To platí bez ohledu na skutečnost, že kontakt s rodinou by i přes případné omezení přístupu k vlastnímu mobilnímu telefonu mohl nadále probíhat prostřednictvím služebního telefonu, který si dítě může k tomuto účelu vypůjčit. Současně vnímám jako silně znepokojující to, že se na vymáhání plošné povinnosti odevzdávat telefony podílejí ostatní děti (o tom více v [kapitole 1.2.1](#) a částečně i v [kapitole 4.2](#)). V popsané praxi spatřuji vysoké riziko vzniku konfliktů a dalších nebezpečných jevů v soužití mezi dětmi.

Pokud zařízení má v souvislosti s nabíjením telefonů obavu o bezpečí dětí, může jim nabídnout možnost nechat si nabíjecí zařízení a telefon pravidelně zkontrolovat revizním technikem, který vyloučí jejich rizikovost. Bezpečnost lze rovněž zajistit tak, že zařízení pořídí několik erárních nabíječek mobilních telefonů, přičemž v dnešní době půjde v zásadě o drobnou investici. Ty pak bude půjčovat dětem, kterým ředitelka z bezpečnostních důvodů jejich nabíječku uschová.⁴² **Žádám proto zařízení, aby od své dosavadní praxe upustilo a přijalo navrhovaná opatření.**

40 Vyjádření veřejného ochránce práv ze dne 5. června 2023, sp. zn. 2296/2023/VOP, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

41 Ustanovení § 21 odst. 1 zákona o ústavní a ochranné výchově.

42 Vyjádření veřejného ochránce práv ze dne 5. června 2023, sp. zn. 2296/2023/VOP, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

16) V případě odebrání telefonu, protože jde v konkrétním případě o předmět ohrožující výchovu, zdraví a bezpečnost, provádět záznam do spisové dokumentace dítěte (bezodkladně).

nebezpečí bránit. Děti se účastní také různých přednášek v rámci preventivních programů. Přesto však k nevhodnému chování a sledování nevhodného obsahu na internetu stále dochází. Doporučuji proto vedení zařízení zaměřit se na tuto oblast a pokusit se personálu, ale i dětem zajistit další vhodné vzdělávání v této problematice, která se neustále posouvá kupředu.

2.7 Soukromí korespondence a hovorů

Standard

Zařízení by mělo zajišťovat a respektovat soukromí dítěte a dbát na důvěrnost listinné i elektronické korespondence a telefonních hovorů. Případné zásahy jsou přijatelné pouze v zákonem stanovených případech nebo na žádost dítěte.

Zjištění a hodnocení

Pokud děti chtějí použít služební telefon a zavolat svým blízkým, nemohou tak činit v soukromí, ale musí telefonovat v doslechu vychovatele, a to buď na vychovatelně, nebo v jejím blízkém okolí. Tam se přitom mimo vychovatele neustále pohybují i další děti. Personál odůvodnil dané opatření mimo jiné tím, že pokud by dítě chtělo telefonovat někomu ze svých blízkých, nemělo by dle jeho názoru potřebu brát si telefon na pokoj. Daným nastavením se snaží zabránit tomu, aby skrze služební telefon docházelo například k šikaně dětí mimo zařízení.

S danou praxí zařízení zásadně nesouhlasím, protože ji vnímám jako neakceptovatelný zásah do soukromí dětí, jejich rodinných příslušníků a blízkých.⁴³ Děti by měly mít možnost telefonovat se svými blízkými v soukromí svých pokojů tak, aby měly klid a prostor se jim s čímkoliv svěřit, aniž by musely mít obavy z toho, že jejich sdělení uslyší vychovatel, nebo se stydět mluvit o svých osobních záležitostech před ostatními dětmi.

Pokud by personál dospěl k závěru, že se některé z dětí dopouští pomocí služebního telefonu například šikany dětí mimo zařízení, může v individuálním případě přijmout potřebná opatření, aby mu zabránilo v pokračování v daném jednání. Pro takto závažné a plošné narušování důvěrnosti soukromých hovorů dětí nevidím žádný důvod. **Důrazně proto zařízení žádám, aby od této praxe upustilo.**

Opatření:

- 17) **Umožnit dětem telefonovat v soukromí jejich pokojů a respektovat důvěrnost těchto hovorů (bezodkladně).**

⁴³ Zpráva veřejného ochránce práv z návštěvy zařízení ze dne 29. června 2021, sp. zn. 7/2021/NZ, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

3. Prvky ústavnosti v životě dětí

3.1 Režim dne a režimová opatření

Standard

Uspořádání denního režimu v zařízení by nemělo být plošné. Mělo by respektovat individuální potřeby dítěte, jeho rozumovou a volní vyspělost a jeho preference a ty konfrontovat s obecně přijímanými společenskými normami. Provozní a organizační záležitosti zařízení by měly mít minimální vliv na život dítěte, tak aby se nepřízpůsoboval režimu instituce. Dítě by mělo mít možnost podílet se na podobě programu svého dne.

Zjištění a hodnocení

První vychovatel přichází do služby ve 12 hodin, další dva začínají sloužit později, přičemž třetí příchozí zůstává až do 21 hodin, kdy nastupuje noční směna. V době návštěvy se o děti starali pouze dva vychovatelé, z důvodu dlouhodobých pracovních neschopností dalších zaměstnanců (viz [kapitolu 5.1](#)), přičemž personál sdělil, že v tomto sníženém složení bude pravděpodobně fungovat dlouhodobě.

Ředitelka zařízení zmínila, že se snaží děti nechávat ve školní družině, aby mohly trávit dostatek času se svými vrstevníky. Děti se odpoledne postupně vrací do zařízení, některé z nich vychovatelé vyzvedávají. Půjde zejména o děti ve věku 10 let a mladší, protože ty plošně nemají ani samostatné vycházky (o tom více v [kapitole 2.4](#)). Starší děti buď dojíždějí na střední školy v okolí, nebo zůstávají přes týden na internátu. V 14:30 hodin si děti dávají v zařízení svačinu, dělají úkoly a poté mohou starší děti jít na samostatnou vycházku, ze které se musí vrátit do 17:30/18 hodin, případně se účastní kroužků. Následuje večere, kterou děti konzumují většinu týdne v zařízení, přibližně dvakrát týdně přecházejí na teplou večeři do školní jídelny vzdálené asi 200 metrů od zařízení. Po večeři děti plní úklidové služby, které jim zabere okolo 20 minut, připravují si věci na další den a sprchují se. Vychovatel uloží mladší děti a od ostatních dětí vybírá ve 20 hodin jejich mobilní telefony. Poté jsou děti na pokoji, případně se ještě mohou dívat na televizi. Od 21 hodin má službu jeden noční vychovatel, který má na starosti všechny děti (tzn. 15 až 20 dětí) v zařízení.

Z rozhovorů s dětmi vyplynulo, že nechodí denně mimo cestu do/ze školy (případně na kroužek) na čerstvý vzduch. Mladší děti, které nemají samostatné vycházky, tedy tráví odpoledne uvnitř budovy, kde nemají žádné soukromí a prostor „se vyřádit“. V důsledku toho mají pak tendence zlobit, čímž se dostávají do začarovaného kruhu, ze kterého logicky neumí a ani nemohou vystoupit. Další děti se v takovém případě snadno přidají, protože jsou z důvodu rozložení vnitřních prostor zařízení (o tom více v [kapitole 3.7.3](#)) neustále pospolu. Vychovatelé se pak často musí vypořádávat se situacemi, které nelze snadno zvládnout a uklidnit (viz [kapitolu 1.1.1](#)).

Personál uvedl, že mu ve školním týdnu nezbývá dostatek času na volnočasové aktivity s dětmi, protože musí zvládat náročnou logistiku (obzvláště pokud o děti pečují jenom dva vychovatelé) spojenou s vyzvedáváním dětí ze školy a z kroužků, odváděním do jídelny atd. Ačkoliv danému zatížení personálu rozumím, mám za to, že by zařízení mělo učinit

potřebné kroky s cílem naplnit potřebu každodenního pobytu dětí na čerstvém vzduchu (o tom více v [kapitole 3.2](#)). Nelze totiž opomíjet psychohygienické hledisko pobytu venku, elementární potřebu dětí provětrat se a jejich zvýšenou potřebu fyzické aktivity. Ta může mimo jiné napomoci ke zmírnění jejich tenze a neklidu, a snížit tak četnost výskytu náročných situací.

Všechny děti po odpoledním splnění školních povinností musí odnést připravené aktovky do chodby před kancelář vedoucí vychovatelky a mohou si je vzít až další den ráno před odchodem do školy. Rozhovor, který vedl pracovník Kanceláře s dítětem, přerušila dvakrát v krátkém sledu za sebou vychovatelka, aby dítě upozornila, že si má aktovku neprodleně odnést do chodby. Důvodem má být to, aby si děti z připravené aktovky nic nevyndaly.

Nevidím důvod pro to, aby děti nemohly mít své aktovky u sebe na pokoji a nemohly si chystat své věci samy. I takto se totiž děti mohou postupně učit zodpovědnosti a samostatnosti. Zvolené plošné opatření sice může ulehčovat práci vychovatelů, který ráno vypravuje děti do školy, ale představuje další kolektivní prvek ústavnosti, pro který nevidím pádný důvod.

O víkendu je režim dne celkově volnější, děti nemají budíček. Dopoledne mají podle personálu buď nějakou akci, nebo vnitřní program, poté jdou na oběd do školní jídelny. Následuje klidový režim a organizovaná činnost, které se děti nemusí účastnit. O víkendu je pozdější večerka.

Opatření:

- 18) Upustit od praxe, kdy děti musí odnášet svoje školní aktovky do chodby v přízemí zařízení, a umožnit jim mít je u sebe v pokoji (bezodkladně).**

3.2 Volný čas dítěte a zájmové aktivity

Standard

Denní režim by měl zajišťovat vhodný poměr mezi řízeným a volným časem dítěte. Dítě by mělo mít možnost trávit jej podle svého výběru a potřeb.

Zařízení by mělo vytvářet příležitosti k tomu, aby dítě využívalo veřejně dostupných služeb mimo zařízení, podporovat děti k trávení času mimo zařízení v běžném sociálním prostředí, v navazování vztahů s vrstevníky a v poznávání jiných výchovných autorit než zaměstnanců zařízení.

Zjištění a hodnocení

Děti mají dostatek volného času, během kterého mohou chodit samy ven. To neplatí u dětí, kterým je 10 let a méně. Ty tráví volný čas hlavně s vychovateli, protože nemají možnost jít na samostatnou vycházku (o tom více v [kapitole 2.4](#)). Mají tak zúženou možnost trávit svůj volný čas mimo zařízení se svými vrstevníky. Personál zařízení by proto měl dbát na to, aby se děti denně dostaly na čerstvý vzduch (viz výše v [kapitole 3.1](#)). V bezprostřední blízkosti zařízení se nachází rozlehlý park, který se k venkovním aktivitám s dětmi přímo nabízí. Zařízení navíc obklopuje zahrada vybavená herními prvky, kde se děti mohou vyřádit i v zimním období, aniž by s nimi vychovatel musel opouštět zařízení.

Personál si nedostatek času pro volnočasové aktivity s dětmi během školního týdne uvědomoval. **Doporučuji proto zařízení, aby učinilo potřebné kroky k tomu, aby se všechny děti dostaly denně na čerstvý vzduch, a to jak v rámci organizované činnosti s vychovatelem, tak ve svém volném čase a o samostatných vycházkách.**

Děti mohou navštěvovat jógu, kterou pro ně zařízení organizuje v budově školy. Také si mohou vybrat volnočasové kroužky, které probíhají mimo zařízení. Jde o fotbal, florbal, atletiku, zumbu nebo kroužek s názvem „povídálek“. Celkem navštěvuje kroužky mimo zařízení asi 5 dětí.

Do zařízení přicházejí pravidelně každý týden dobrovolníci z organizace A., které s dětmi tráví jejich volný čas.

Pracovníci Kanceláře narazili během prohlídky zařízení na poměrně velké množství knih, a to jak ve společných prostorách, tak v pokojích dětí. Oceňuji, že se personál snaží děti k četbě vést, protože jde o jeden z možných způsobů odreagování.

3.3 Rozhodování o sobě

Standard

Zařízení by mělo ponechávat rozhodování o běžných každodenních záležitostech na samotném dítěti, v závislosti na jeho rozumové a volní vyspělosti.

Zařízení by mělo dítěti umožnit úpravu svého vzhledu podle jeho vlastních preferencí s případným požadavkem na přiměřenost a dodržování mezí tvořených obecně přijímanými společenskými normami.

Zjištění a hodnocení

Personál dětem nezasahuje do rozhodování o jejich vzhledu, pokud je přiměřené jejich věku a odpovídá obecně přijímaným společenským normám. Děti si mohou barvit vlasy, lakovat nehty nebo se líčit podle svého přání. Obdobně to platí u volby oděvu.

Starší děti si nakupují oblečení samy. Vychovatelé jim dle vzájemné domluvy buď dají na nákup peníze dopředu, případně jim je proplatí zpětně. Mladší děti nakupují oblečení společně s vychovateli, příp. si vybírají z toho, co do zařízení přivezou sponzoři.

K dané praxi zařízení nemám výhrady.

3.4 Osobní prohlídky dětí a jejich věcí

Standard

Dítě by nemělo být podrobováno osobním prohlídkám či prohlídkám jeho věcí a zavazadel.

Zjištění a hodnocení

V zařízení nedocházelo k osobním prohlídkám dětí nebo jejich věcí.

3.5 Způsob stravování

Standard

Způsob stravování v zařízení by se měl v největší možné míře podobat stravování v běžných rodinách.

Dítě by mělo mít přístup k potravinám jako v běžné domácnosti. Rodinná skupina by měla mít stanoven čas společného jídla, který by měl flexibilně reagovat na aktuální potřeby dětí.

Dítě by se mělo podílet na plánování jídelního menu rodinné skupiny. Zařízení by mělo přihlížet k stravovacím návykům a preferencím dítěte a vhodně je zasazovat do běžně přijímaných stravovacích norem a zásad vyváženého stravování. Dítě by mělo být přirozeně zapojováno do nákupu potravin, přípravy jídla a mělo by se učit hospodařit a nakládat se zbytky.

Zjištění a hodnocení

Děti se na přípravě stravy nebo skladbě jídelníčku nepodílejí, všechny pokrmy dostávají ze školní jídelny, která je součástí stejné příspěvkové organizace jako zařízení, a to včetně víkendů a svátků. To neplatí pouze výjimečně v době letních prázdnin, kdy je vlivem dovolenek a táborů provoz zařízení a jídelny značně omezen. Vychovatel má díky tomu prostor s menší skupinou samostatně jídlo připravovat a nakupovat. Z rozhovoru s dětmi vyplynulo, že se některá jídla, která děti nemají rády, často opakují; v takovém případě si z kapesného nakoupí vlastní suroviny a připraví si něco v kuchyňce v zařízení (o tom více v [kapitole 3.7.5](#)). Občas s vychovateli pečou, například perníčky v době před Vánoci.

Děti chodí na obědy spolu se svými spolužáky do jídelny, která je součástí jejich základní nebo střední školy. Na snídaně, teplé večeře a obědy o víkendu se přesouvají do jídelny, která je v budově školy vzdálené asi 200 metrů od zařízení (přes silnici). Případně je vychovatelé přenesou v jídelnosičích do zařízení, kde je konzumují v místnosti určené pro organizované činnosti (viz [kapitolu 3.7.5](#)).

Dispozice vnitřních prostor zařízení neumožňují vybudovat stavebně oddělené jednotky, ve kterých by jednotlivé rodinné skupiny mohly fungovat samostatně (o tom více v [kapitole 3.7.3](#)). Všechny děti se tak stravují společně nezávisle na příslušnosti k „rodinné skupině“. Večeře probíhá okolo 17:30 až 18 hodin. Do té doby musí být všechny děti zpátky (např. ze samostatné vycházky) v zařízení, aby se mohly večeře zúčastnit. Přesto nemají možnost najíst se všichni u jednoho stolu – na to není v zařízení dost prostoru.

Pracovníci Kanceláře viděli během prohlídky zařízení velké množství ovoce a zeleniny, které zařízení pro děti zajišťuje skrze sbírku potravin. Pokud děti mají během dne hlad, mohou si vzít jídlo z lednice v kuchyni pouze po předchozí domluvě s vychovatelem. Kuchyň se nachází v části zařízení, kterou od zbytku budovy dělí uzamčené dveře. Děti k nim nemají klíče. Aby se tam dostaly, musí nejprve požádat vychovatele, aby jim otevřel.

Na druhou stranu děti mají poměrně neomezený přístup k lednici, která je na vychovatelně (pravděpodobně určena pouze pro personál). Dveře od vychovatelný totiž bývají většinu

času otevřeného. V době návštěvy se v této lednici nacházela mimo jiné láhev vodky. Daná skutečnost mně v zařízení, kde se nachází mnoho nezletilých dětí a kde je úkolem personálu nad nimi vykonávat náležitý dohled a vytvářet pro ně bezpečné prostředí, připadá jako krajně nevhodná. **Důrazně proto zařízení žádám, aby ve svých prostorách neuchovávalo alkoholické nápoje.**

Obrázek 6 – láhev Amundsen vodky na vychovatelně

Obrázek 7 – lednice určená pro děti

Domnívám se, že by se děti měly do přípravy stravy, sestavování jídelníčku a obstarávání potravin mnohem více zapojovat. Získaly by tak příležitost sestavit si rozpočet a naplánovat si podle něj jednotlivé pokrmy, pro které by samy zajistily suroviny. Současně by dostaly větší prostor pro budování samostatnosti a získávání dalších kompetencí v oblasti stravování, které jsou pro budoucí život mimo zařízení potřebné. Ačkoliv si uvědomuji, že zařízení má k tomu omezené možnosti z důvodu nevyhovujících prostor, daná skutečnost by neměla ani v této oblasti převážet nad zájmem dětí.

Opatření:

- 19) **Neuchovávat alkohol v prostorách zařízení, kam mají přístup děti (průběžně).**
- 20) **Zapojit děti do obstarávání potravin, sestavování jídelníčku a samostatné přípravy stravy s pomocí vychovatele (průběžně).**

3.6 Hospodaření s finančními prostředky

Standard

Dítě by mělo být seznámeno a zapojováno do správy a nakládání s rozpočtem rodinných skupin v míře přiměřené jeho rozumové a volní vyspělosti.

Dítě by mělo mít v míře přiměřené jeho rozumové a volní vyspělosti možnost disponovat a hospodařit s vlastními finančními prostředky. Dítě by nemělo mít povinnost jakkoli prokazovat, za co své vlastní prostředky utratilo. Dítě by mělo mít možnost zřídit si v souladu s pravidly peněžního ústavu vlastní bankovní účet.

Zjištění a hodnocení

Ředitelka zařízení popsala, že nakládání s finančními prostředky a fungování jako v běžné domácnosti ztěžuje ekonomický informační systém CROSEUS, který zřizovateli slouží jako vnitřní kontrolní systém. Zařízení však často přináší značné komplikace a časovou zátěž, protože při každém sebemenším nákupu pro děti musí do systému zadávat a schvalovat požadavky na potřebné částky.

Výše kapesného se liší podle věku dítěte, přičemž u všech dětí se skládá z pevné a pohyblivé části. Pevná část kapesného je garantovaná částka, kterou dítě dostává bez dalšího, a je v souladu s rozsahem kapesného určeným nařízením vlády.⁴⁴ Pohyblivou část vychovatelé mohou dítěti motivačně přidat v návaznosti na jeho měsíční hodnocení. Součástí hodnocení je chování dítěte v zařízení a jeho školní výsledky (o tom více v [kapitole 4.1](#)).

Zařízení dětem vydává kapesné jednou za měsíc. U některých dětí však výdej kapesného dělí na více fází (zpravidla po týdnu), protože jinak by ho podle personálu hned utratily. Vedení zařízení zmínilo, že se děti snaží vést k hospodaření s financemi. Ilustrovalo to na situaci, kdy dítěti vydalo za tímto účelem pouze část kapesného. O víkendu se na něj obrátil jeden z vychovatelů s tím, že mu dítě mělo tvrdit, ať mu na pokyn vedení zařízení dá další část kapesného. To však nebyla pravda. Vedení zařízení uvedlo, že si je vědomo toho, že kdyby jednou polevili, tak „děti roznesou personál na kopytech“.

Rozumím tomu, že se personál snaží děti vést k tomu, aby si kapesné rozložily do celého měsíce a neutratily ho celé najednou (např. za sladkosti). Jsem však toho názoru, že zařízení by mělo dětem, které jsou dostatečně rozumově a volně vyspělé, aktivně nabízet, aby své peníze měly uloženy u sebe a spravovaly si je více méně samy.

Správa vlastních peněžních prostředků je jednou z klíčových kompetencí pro samostatný život. Zařízení by jí tedy mělo věnovat dostatek pozornosti, pracovat s dětmi na zásadách hospodaření s jejich příjmem a postupně na ně přenášet zodpovědnost za nakládání se svými financemi. V rámci daných zásad vychovatelé mohou děti poučit o tom, že je dobré si své příjmy rozdělit do celého měsíce. Pokud děti chtějí svoje kapesné utratit najednou, nemělo by jim v tom zařízení bránit. Mohou tak alespoň pocítit následky svého jednání v případě, že jim budou ve zbytku měsíce finanční prostředky chybět. Současně se domnívám, že by dané nastavení mohlo zamezit vzniku konfliktních situací mezi personálem a dětmi, které nejsou nutně nezbytné.

Z rozhovorů s dětmi vyplynulo, že část svého kapesného mají odkládat na spoření rodinné skupiny. Z tohoto spoření se hradí výměna nebo oprava v případě, že děti v zařízení něco rozbijí. S danou praxí zařízení nesouhlasím, protože k němu neexistuje žádný právní důvod

⁴⁴ Podle § 2 nařízení vlády č. 460/2013 Sb., o stanovení výše kapesného ve školských zařízeních.

a personál by po dětech neměl vyžadovat, aby část svého (již tak nízkého) kapesného odkládaly na případné škody v zařízení. Pokud někdo z dětí v zařízení něco záměrně rozbije, personál by to měl řešit individuálně právě s tímto dítětem, ale neměly by za to plošně nést odpovědnost ostatní děti, jinak jde o příklad kolektivního trestání (viz [kapitolu 4.2.1](#)). **Žádám proto zařízení, aby od této praxe upustilo.**

Dětem starším 15 let pomáhá se založením bankovního účtu a získáním platební karty kmenový vychovatel, pokud o to mají zájem. Kapesné jim zařízení podle jejich volby zasílá na účet, nebo jim ho vyplácí v hotovosti. **Daný postup zařízení považuji za příklad dobré praxe.**

Některé děti žijící v zařízení se v minulém roce účastnily natáčení filmu *Amerikánka*, za což každé z nich dostalo odměnu v řádech deseti tisíců korun. Danou částku mají uschovanou u zástupkyně ředitelky. Ta dětem údajně nechce dovolit, aby své peníze utratily za to, co chtějí.

Na tomto místě bych chtěl poukázat na to, že ředitelce zařízení náleží oprávnění převzít od dítěte do dočasné úschovy finanční hotovost (převyšující výši kapesného),⁴⁵ nikoli však rozhodovat o účelovosti využití finančních prostředků. Ředitelka zařízení proto musí uvolnit finanční prostředky patřící dítěti, a to v zásadě k jakémukoli účelu⁴⁶ a jakkoli by se to z jejího hlediska jevilo „výchovně“ nesprávné. Výchovné působení pracovníků zařízení v této oblasti samozřejmě není nikterak omezeno, musí však zůstat právě v této rovině, resp. nesmí mít podobu rozhodování o poskytnutí či neposkytnutí uschovaných peněz dítěti,⁴⁷ obzvláště pokud by se jednalo o část uschovaných peněz v zanedbatelné výši.

Opatření:

- 21) **Umožnit dětem s ohledem na jejich rozumovou a volní vyspělost spravovat si své vlastní finanční prostředky (bezodkladně).**
- 22) **Upustit od praxe, kdy děti plošně odkládají část svého kapesného na spoření rodinné skupiny, které slouží k úhradě škod na majetku zařízení (bezodkladně).**

3.7 Prostředí

3.7.1 Umístění zařízení

Standard

Zařízení by měla sídlit v budovách běžné zástavby v obcích či městech s větším počtem obyvatel a dostatečnou občanskou vybaveností, která umožňuje dítěti být přirozenou

⁴⁵ Podle § 23 odst. 1 písm. g) zákona o ústavní a ochranné výchově.

⁴⁶ Samozřejmě musí jít o nákup legálního zboží, které si dítě může vzhledem ke svému věku obstarat. Jestliže by se jednalo o legální zboží, které však může znamenat v prostředí zařízení bezpečnostní riziko (např. žiletky), ředitelka jeho nákup nemůže zakázat, ale má právo takovou věc převzít (v souladu s § 23 odst. 1 písm. g) zákona o ústavní a ochranné výchově) a dítě má povinnost na její výzvu takovou věc předat do úschovy zařízení (viz § 20 odst. 2 písm. e) téhož zákona).

⁴⁷ Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 12. prosince 2014, sp. zn. 210/2014/VOP, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

součástí běžné komunity, naplňování jeho potřeb prostřednictvím běžných komunitních zdrojů a minimalizuje riziko jeho stigmatizace.

Zjištění a hodnocení

Zařízení sídlí v prvorepublikové vile v centru Mladé Boleslavi (cca 46 tisíc obyvatel), dětský domov zde funguje od roku 1983. Budova patří Středočeskému kraji, který je zřizovatelem zařízení. Vchod do budovy zařízení leží vedle poměrně frekventované křižovatky. V jeho bezprostředním okolí se nachází lesopark Štěpánka, městský plavecký bazén, školy i běžná zástavba. Z hlediska dopravní obslužnosti, občanské vybavenosti města a příležitostí k trávení volného času se jedná o vhodné umístění zařízení.

Na sousedních pozemcích developer vybudoval komplex bytů, jehož obyvatelé si v letních měsících, kdy děti tráví více času venku, stěžují na hluk ze zahrady zařízení. Ten je však přirozenou součástí života v blízkosti dětí a úměrný počtu dětí, které zde žijí, což zařízení nemá jak ovlivnit.

Obrázek 8 – budova zařízení

Obrázek 9 – zahrada zařízení s herními prvky

Vedení zařízení v průběhu návštěvy vícekrát uvedlo, že v minulosti opakovaně jednalo se zřizovatelem s cílem získat pro zařízení nové prostory, nebo provést významné stavební úpravy. Jako možnost zvažovalo i zřízení přístavby v podobě mobilheimu na zahradě zařízení. Zřizovatel však odmítl podle vedení přesun zařízení do vhodnějších prostor s tím, že prostory k bydlení jsou v Mladé Boleslavi příliš nákladné a špatně dostupné. Dle vedení zařízení slouží mnoho objektů k bydlení ve městě jako ubytovna pro zahraniční dělníky, které zaměstnává firma Škoda. K tomu ředitelka dodala, že než aby se pořizoval byt za 10 milionů, raději by za tyto prostředky zrekonstruovala střechu a vytvořila obytné prostory v podkroví aktuální budovy zařízení.

Osobně názor ředitelky nesdílím. Myslím si, že prostory zařízení jsou pro potřeby dětského domova od začátku nevhodné. Děti totiž neustále nutí fungovat pohromadě, potkávat se na chodbách, schodištích a v dalších společných prostorech, které nejsou nijak odděleny. Povinnost rozdělovat děti do rodinných skupin zařízení plní pouze formálně (na papíře). Fakticky děti v zařízení fungují v jedné velké skupině. Stejně tak to mají vychovatelé, kteří zároveň pečují a vykonávají dohled nad všemi dětmi a nemají prostor k individuální práci s nimi. To je samozřejmě základem pro různé dohady, půtky a spory mezi dětmi, které se následně skupinově rozrůstají. Půdní vestavba by tak sice dětem umožnila vyšší komfort ve smyslu snížení jejich počtu na jednotlivých pokojích, ale hromadné fungování a s ním spojené negativní jevy by i nadále přetrvávaly.

Objekt, ve kterém zařízení sídlí, považuji za jeden z nejzávažnějších nedostatků zařízení, který se následně negativně propisuje do všech aspektů života dětí i práce personálu s nimi. Nevhodnost aktuálního objektu, ve kterém zařízení funguje, vnímám natolik intenzivně, že zde nemohu jednat jinak než formulovat opatření, kterým požaduji přesun zařízení do vhodnějších prostor.

Mám za to, že namísto nákladných oprav a problematické rekonstrukce, která by stejně nevedla k tomu, že by v zařízení mohly být vybudovány stavebně oddělené rodinné skupiny, by zřizovatel měl investovat do vybudování či obstarání nových objektů nebo prostor, které budou pro provoz dětského domova daleko vhodnější a budou odpovídat aktuálnímu trendu transformovat pobytová zařízení do podoby malokapacitních a komunitních provozů. Na nevhodnost aktuálních prostor upozornila ve své zprávě i Česká školní inspekce.⁴⁸ S jejími zjištěními se v tomto dle slov vedení zařízení shoduje i krajská hygienická stanice.

Ačkoli v této části formuluji příslušné opatření, jsem si vědom toho, že záležitosti týkající se umístění zařízení a jemu svěřených objektů může vedení zařízení jen těžko ovlivnit. Plně však spadají do kompetencí zřizovatele, kterým je **Středočeský kraj**. Z toho důvodu mu taktéž adresuji tuto zprávu a **žádám, aby v dohledném časovém horizontu předložil plán transformace zařízení a přesunul je do vhodnějších prostor.**

Opatření pro zřizovatele:

23) Vytvořit plán transformace zařízení (do 1 roku).

24) Přesunout zařízení do vhodnějších prostor (do 3 let).

3.7.2 Prostory zařízení

Standard

Vnitřní prostory zařízení a jejich členění, vzhled, teplota a pachy by měly co nejvíce minimalizovat institucionální působení.

V prostorách, kde se pohybují děti, by se neměly nacházet mříže. Zařízení by nemělo používat audiovizuální systémy snímající vnitřní prostory, v nichž se pohybují děti. Snímání

⁴⁸ Inspekční zpráva České školní inspekce ze dne 30. listopadu 2023, sp. zn. ČŠIS-S-25/23-S, dostupná z: <https://portal.csicr.cz/School/600171451>

venkovních prostor je možné pouze z bezpečnostních důvodů za současného zajištění přiměřené ochrany soukromí dětí.

Dítě by mělo mít možnost volného a samostatného pohybu v zařízení a možnost volně přecházet z budovy zařízení do zahrady v míře přiměřené jeho rozumové a volní vyspělosti a ochraně soukromí ostatních.

Dítě by mělo mít vlastní klíč od zařízení či znát vstupní kód, pokud to odpovídá jeho rozumové a volní vyspělosti.

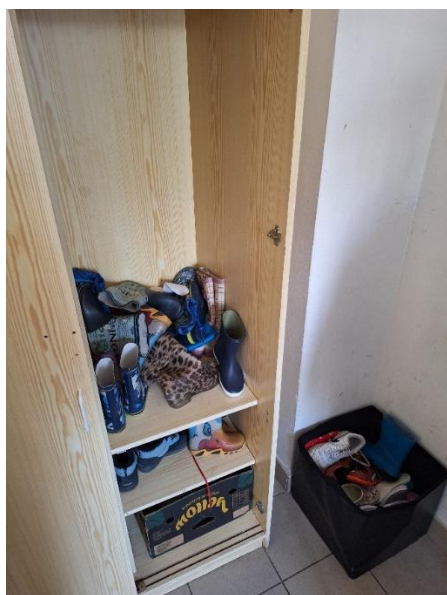
Zjištění a hodnocení

Ze vstupní chodby zařízení se vchází do šatny, kam si děti ukládají svrchní oděvy a boty. Způsob ukládání věcí dětí, jak zachycuje obrázek 11, považuji za nevhodný. Děti mohou nabýt dojmu, že žádný kus oblečení nebo bot není osobní věcí někoho jiného, a mohou si je proto bez dovolení půjčit nebo vzít, což ostatně potvrdila i ředitelka, když v rozhovoru zmínila, že děti nemají problém obléct si boty jiného dítěte, pokud jsou například v lepším stavu než ty jeho. Pracovníci Kanceláře nabyli z pozorování v zařízení dojmu, že se k majetku a soukromí dětí přistupuje tak, že „všechno je všech“ (viz [kapitolu 1.2.4](#)).

Ani personál zařízení nepřistupuje k osobním věcem dětí individuálně, což bylo vidět například u uchovávání jejich odebraných telefonů (o tom více v [kapitole 2.5](#)). Telefony dětí, které pro ně mohou představovat to „nejcennější“, co v zařízení mají, protože jim dovolují udržovat kontakt s vnějším světem, ležely na jedné hromadě na vychovatelně. Domnívám se, že personál zařízení by měl děti vést k tomu, aby pečovaly o své věci a uměly si nastavit hranice, do kterých jim nebude nikdo zasahovat, a zároveň uměly respektovat soukromí ostatních.

Obrázek 10 – šatna v přízemí zařízení

Obrázek 11 – způsob ukládání obuvi dětí v šatně

V přízemní části budovy se nachází také pracovna zástupkyně ředitelky, sociální pracovnice, sanitární zařízení a návštěvní místnost. Ta je využívána mimo návštěvy

sociálních pracovníků, příp. rodinných příslušníků, pro terapie, porady a obdobné události. Zařízení ji využívá i jako úložný prostor, například pro vzpomínkové krabice jednotlivých dětí, knihy, společenské hry atd.

Po schodišti se dostaneme dále do mezipatra, kde jsou chlapecké toalety (více v [kapitole 3.7.4](#)), následuje členitý prostor, kde děti tráví společně čas, a vedou z něj dveře do pokojů dětí, na vychovatelnu a do oddělené části budovy. V ní se nachází dvoulůžkový pokoj pro starší děti, místnost pro organizované činnosti a stravování, koupelna, kuchyně/prádelna a malý sklad. Zejména v dvoulůžkovém pokoji bylo pocitově chladněji, děti si zde v případě potřeby proto vytápí přímotopem. V dalším mezipatře najdeme jednolůžkový pokoj se sníženým stropem a v posledním patře pokoje dětí. Z tohoto patra vede vchod do podkroví, které se dá dle vedení zařízení stavebně upravit na další obytný prostor (k tomu více v [kapitole 3.7.1](#)).

V zařízení nejsou kamery ani mříže. Okna jsou opatřena bezpečnostním zámkem.

Děti se v zařízení mohou samostatně a volně pohybovat. To neplatí u oddělené části budovy, ze které vede vchod na zahradu. Pokud na ni děti chtějí, musí nejprve požádat vychovatele o odemčení dveří oddělujících tuto a druhou část budovy.

Děti nemají k dispozici vlastní klíč od zařízení. Při odchodu musí požádat vychovatele, aby jim odemkl, a při příchodu zazvonit a vyčkat, než jim někdo přijde znovu otevřít.

Doporučuji proto zvážit, zda neposkytnout klíče od vchodu do budovy zařízení dětem, které jsou dostatečně rozumově a volně vyspělé.

3.7.3 Rodinné skupiny a pokoje dětí

Standard

Pokud se v zařízení nachází více rodinných skupin, měly by jejich prostory být zcela stavebně odděleny. Prostory rodinných skupin a jejich členění, vzhled, teplota a pachy by měly v co největší možné míře připomínat podmínky běžné domácnosti.

Pokoje dětí by měly být maximálně třílůžkové, neměly by být průchozí a měly by být vybaveny odpovídajícím typem a počtem nábytku. Pokoje by měly svým prostorem a vybavením zajistit dítěti soukromí. Dítě by mělo mít možnost uložit si své oblečení a ostatní věci ve svém pokoji.

Dítě by mělo mít možnost využívat prostor, který ostatní respektují nebo k němu nemají přístup, například uzamykatelnou skříňku. V době nepřítomnosti dítěte by do jeho pokoje neměl nikdo vstupovat. V případě, že to bylo nezbytně nutné, by o tom dítě mělo být zpětně informováno. Zaměstnanci by do pokojů dětí měli vcházet po zaklepaní.

Dítě by mělo mít možnost upravit si pokoj podle svých představ v míře odpovídající běžným poměrům. Zařízení by dítě mělo podporovat v možnosti upravit si svůj prostor tak, aby odpovídal jeho věku, povaze a zájmům.

Zjištění a hodnocení

Zařízení má oficiálně kapacitu 24 dětí. Ty by měly být rozděleny do 3 samostatných rodinných skupin. Vzhledem k nedostatku prostoru v budově si zařízení samo udržuje naplněnost své kapacity na 20 dětí. Dispozice budovy však ani tak neumožňují vybudovat stavebně oddělené prostory pro jednotlivé rodinné skupiny. Rozdělení dětí do nich je tedy pouze formální a děti musí spolu s vychovateli fungovat nepřetržitě v jedné velké skupině. Praxe zařízení v aktuální podobě nemůže připomínat podmínky běžné domácnosti. Na negativní dopady tohoto nastavení jsem upozornil mimo jiné v [kapitole 3.7.1](#). V té jsem zřizovatele požádal mimo jiné o přesunutí zařízení a jednotlivých rodinných skupin do vhodnějších prostor. Do té doby se zařízení nabízí možnost oficiálně snížit kapacitu na jednotlivých rodinných skupinách na základě výjimky udělené právě zřizovatelem.⁴⁹

Pokoje dětí jsou až na výjimky čtyřlůžkové; to neplatí u pokojů v oddělené části budovy, který sdílí dvě dívky, a jednoho pokoje v mezipatře zařízení. Ten personál nabízí dospívajícím dětem, protože poskytuje nejvyšší míru soukromí, jaké lze v budově zařízení aktuálně dosáhnout. Jde však o velice stísněný prostor se sníženým stropem, ve kterém se člověk s běžnou výškou musí sklónit.

Pokoje jsou vybaveny nedostatečným množstvím nábytku. Děti spí na patrových postelích, které jim svým charakterem nemohou poskytnout dostatek pohodlí, osobního prostoru a soukromí, obzvláště u dospívajících dětí.⁵⁰ Chybí zde dostatek pracovních stolů a židlí, které by všechny děti v pokoji mohly využít ke školní přípravě. Děti mají k dispozici skříňku, která se dá uzamknout visacím zámekem, kam mohou uložit své cennosti. U části z nich však visací zámky chyběly. **Žádám proto zařízení, aby je v těchto případech doplnilo.** Děti měly na jednom čtyřlůžkovém pokoji televizi.

⁴⁹ V souladu s § 4 odst. 6 zákona o ústavní a ochranné výchově.

⁵⁰ Patrová lůžka mohou být součástí vybavení dětských domovů pouze v odůvodněných případech s ohledem na tělesné a rozumové schopnosti dětí podle § 13 odst. 2 vyhlášky č. 160/2024 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých a dětských skupin.

Obrázek 12 – patrová postel v pokoji dětí

Obrázek 13 – uzamykatelné skříňky v pokoji dětí

Děti sice mají šatní skříně, ale dělí se o ně s ostatními spolubydlícími, takže nenabízejí dostatek prostoru pro všechny jejich věci. Děti si do nich dávají nejen oblečení, ale i hygienické pomůcky, hrnečky, hračky apod. Část věcí, která se jim tam nevejde, si ukládají pod postel nebo do skříní na chodbě zařízení. Na mnoha místech se však nacházejí pouze skládací látkové skříně, které by mohly sloužit jako provizorní řešení (např. v době rekonstrukce prostor). V zařízení však působí jako dlouhodobé řešení pro ukládání věcí dětí, a přispívají tak k celkovému neútlunému a neutěšenému vzhledu společných prostor zařízení.

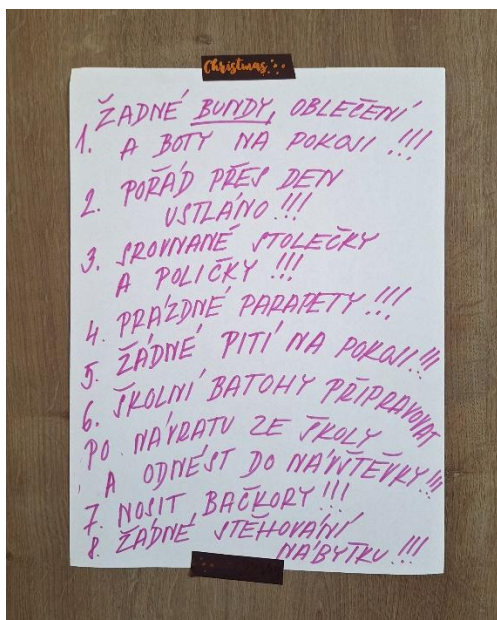

Obrázek 14 – společné prostory rodinných skupin

Obrázek 15 – textilní skříně na chodbě zařízení

Prostor pro výzdobu a úpravu svého pokoje děti příliš nemají, o čemž svědčí i přehled pravidel vyvěšený na dveřích v zařízení. Podle nich si děti nemohou nic položit na parapet, mít v pokoji pití, školní aktovku (o tom více [v kapitole 3.1](#)) nebo třeba přesouvat nábytek. **Doporučuji zařízení, aby dětem poskytlo dostatek možností si své pokoje dostatečně individualizovat a vyzdobit je podle svého vkusu.**

Obrázek 16 – pravidla chování na pokoji

Obrázek 17 – čtyřlůžkový dětský pokoj

Děti si nemohou svoje pokoje zamknout, dívky žijící ve dvoulůžkovém pokoji musí navíc požádat vychovatele i o odemčení dveří, které oddělují dvě části budovy k tomu, aby

se do pokoje vůbec dostaly. **Dávám zařízení ke zvážení, zda dospívajícím dětem (podle míry jejich vyspělosti a schopností) klíče od jejich pokoje neposkytnout.** Měly by tak možnost si je v době své nepřítomnosti uzamknout a nemusely by se obávat, že jim do jejich prostoru budou zasahovat ostatní děti. Mohou se tak mimo jiné učit i určité míře zodpovědnosti.⁵¹

Pracovníkům Kanceláře se během rozhovorů nepodařilo dostatečně ověřit, zda personál klepe před vstupem do pokoje dětí. Vzhledem k velmi malému množství soukromí, které nedostatečné prostory a mnohalůžkové pokoje dětem poskytují, však tento postup personálu považuji za důležitý.

Vnímám v zařízení nevyužitý potenciál k většímu zútulnění vnitřních prostor budovy. Za důležitější však považuji přesunout zařízení do jiných a vhodnějších prostor, které rodinným skupinám umožní fungovat v prostředí, které bude co nejvíce připomínat běžnou domácnost a dětem poskytne dostatek soukromí. Aktuální nastavení, kdy děti žijí ve čtyřlůžkových pokojích a spí na patrových postelích, pokládám za nevyhovující.

Opatření:

25) Zajistit, aby všechny děti měly v pokoji funkční uzamykatelnou skříňku (průběžně).

3.7.4 Toalety a koupelny

Standard

Dítě by mělo mít při výkonu hygieny zajištěno soukromí v míře odpovídající jeho samostatnosti.

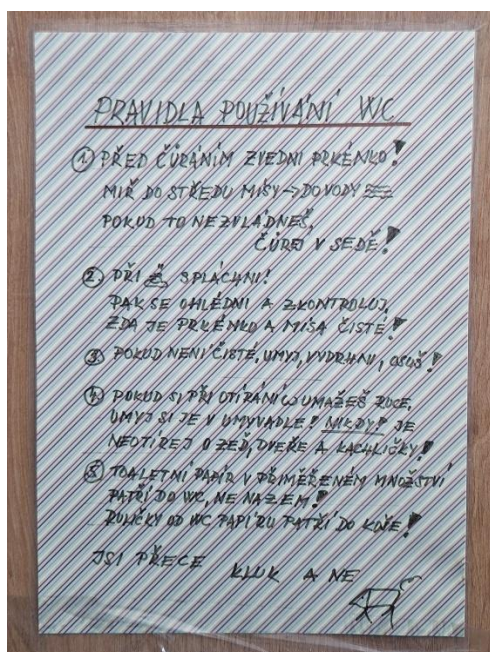
Toalety a koupelny by měly být vybaveny prvky zaručujícími soukromí. Dítě by v závislosti na jeho rozumové a volní vyspělosti mělo mít možnost se při výkonu hygieny uzamknout, například otočnými zámky, které personál z bezpečnostních důvodů dokáže otevřít zvenku.

Předměty osobní hygieny dítěte jsou umístěny v koupelně a na toaletě.

Zjištění a hodnocení

Na dveřích koupelny s chlapeckými toaletami, kolem kterých denně procházejí všichni obyvatelé zařízení, visí pravidla používání toalet. Rozumím tomu, že se personál snaží děti vést k udržování čistoty na toaletách a dodržování hygieny. Mám však za to, že to může činit mírnějšími opatřeními a respektujícím způsobem, který by méně zasahoval do důstojnosti chlapců, a to například skrze individuální rozhovory s chlapci, kterým se nedaří čistotu dodržovat. **Pokud má personál za to, že je dané vyvěšení pravidel nutné, navrhuji, aby je přesunul například na vnitřní část dveří samotné toalety tak, aby nebyly všem na očích.**

⁵¹ Souhrnná zpráva veřejného ochránce práv z návštěv školských zařízení pro výkon ústavní výchovy ze dne 21. prosince 2021, sp. zn. 33/2021/NZ, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz), s. 65.

Obrázek 18 – pravidla používání chlapeckých toalet

Obrázek 19 – koupelna v nejvyšším patře

Chlapecké toalety jsou až na jednu výjimku vybaveny otočnými zámky, které se v případě potřeby dají odemknout zvenku. Ostatní toalety sice jsou opatřeny uzamykatelnými mechanismy, ale chybí v nich klíče, takže se dveře nedají zamknout. V koupelně ve druhém poschodí jsou dva sprchové kouty opatřené sprchovými závěsy, ve dveřích chybí klíč. Dětem však nenabízí žádné úložné prostory, kde by si mohly nechávat své hygienické potřeby, ani žádné doplňky (např. zrcadla), které by koupelnu zútulňovaly.

V koupelně v nejvyšším patře jsou dvě záchodové kabinky opatřené uzamykatelným mechanismem, ke kterému však ve dveřích chybí klíč, a tak se děti na záchodě nemohou zamknout. Dále se v koupelně nacházejí dva sprchové kouty s poloprůsvitnou zástěnou, která dětem nemusí zajišťovat dostatečnou míru soukromí. Ve dveřích koupelny schází klíč; děti se tedy ani při výkonu hygieny nemohou uzamknout. Chybí zde zrcadla nebo jakékoliv předměty osobní hygieny dětí. Koupelna tak působí sterilně a neútně.

Další koupelna se nachází v blízkosti dvoulůžkového pokoje, který leží v částečně oddělené části budovy, děti se do ní dostanou pouze tehdy, pokud je tam vpustí vychovatel. V koupelně se nachází záchodová mísa a v její bezprostřední blízkosti je vybudován sprchový kout s čirou zástěnou. Ve dveřích chybí klíč, který by dětem umožnil se v koupelně zamknout. Pouze v této koupelně děti mají položeny své hygienické prostředky.

Děti by měly mít možnost provádět hygienické úkony v soukromí. **Žádám proto zařízení, aby opatřilo koupelny a všechny toalety funkčními bezpečnostními zámky, které lze v případě potřeby odemknout zvenku, případně alespoň doplnilo sprchové kouty o neprůhledné závěsy.** Současně zařízení doporučuji, aby koupelny vybavilo zrcadly, ve kterých se děti budou mít možnost dle svého přání upravit. Vnímám také značný prostor pro další zútulnění všech koupelen.

Opatření:

- 26) Vybavit všechny koupelny a toalety bezpečnostními zámky, které je v případě potřeby možné odemknout zvenku (do 3 měsíců).**

3.7.5 Prostor pro stravování

Standard

Stravování by mělo probíhat v prostředí rodinných skupin. Prostor pro stravování by měl v co největší možné míře připomínat podmínky běžné domácnosti.

Zjištění a hodnocení

Na obědy chodí děti ve školním týdnu do školní jídelny spolu se svými spolužáky.

Ostatní stravování probíhá z větší části ve školní jídelně, která je součástí budovy školy, jejíž činnost zařízení také vykonává. Ve vnitřních prostorách zařízení se totiž nachází pouze jedna místnost s malým kuchyňským koutem a pračkou a sušičkou, do které se vejde pouze menší stůl se dvěma židlemi. Na snídani, teplé večeře (přibližně dvakrát v týdnu) a víkendové obědy děti proto musí docházet do školní jídelny přes silnici (vzdálené zhruba 200 metrů od zařízení). Odpolední svačiny a studené večeře pak konzumují v prostorách zařízení. Využívají k tomu místnost určenou pro různé organizované činnosti (např. oslavy nebo výtvarné aktivity). Ta je vybavena dlouhým stolem, ke kterému se vejde přibližně 13 osob, a není zde tedy ani místo pro všechny děti najednou. Část dětí proto posedává kolem nebo jí v jiné části budovy na gauči či na schodech.

Obrázek 20 – kuchyňka v budově zařízení

Obrázek 21 – místnost pro organizované činnosti

Veškeré stravování v zařízení probíhá kolektivně. Rozdělení dětí do rodinných skupin funguje pouze formálně, protože jim chybí stavebně oddělené prostory. Budova zařízení nenabízí dostatek prostoru k tomu, aby něco jako samostatné bytové jednotky šlo vůbec

vybudovat, natož aby zde byl dostatečný prostor pro stravování, který by připomínal podmínky běžné domácnosti. Uvědomuji si, že zařízení nebude moci provést potřebné stavební úpravy pro vytvoření daného prostoru bez toho, aby od zřizovatele získalo finanční prostředky na přesun do jiné budovy (příp. další pracoviště) a dostatek finančních prostředků k úpravě stávající budovy. **Do té doby však zařízení žádám, aby stravování přeneslo v co největší míře do samotných prostor zařízení, aby děti nemusely přecházet na jídlo do jiné budovy.** Mám za to, že by se daná změna měla týkat zejména snídaní.

Opatření:

27) Rozšířit praxi, kdy děti konzumují některá jídla v budově zařízení (průběžně).

4. Hodnocení dětí

4.1 Hodnoticí systém

Standard

Základním pilířem hodnocení by měl být vztah mezi personálem a dítětem. Pravidla hodnocení by měla být podrobně popsána ve vnitřním řádu a personál i dítě by s nimi měli být podrobně seznámeni. Zařízení by nemělo využívat bodová hodnocení či jejich varianty. Hodnocení by mělo být transparentní a v souladu s cíli, zásadami a principy péče a mělo by upřednostňovat pozitivní motivaci dítěte. Hodnocení by nemělo mít vliv na výkon práv dítěte stanovených zákonem.

Zjištění a hodnocení

Klíčový vychovatel vypracovává každý měsíc písemné hodnocení dítěte, ve kterém se zaměřuje na jeho chování v zařízení a chování a výsledky ve škole. Podle toho pak stanoví výši kapesného. To má pevnou a pohyblivou složku, kterou vychovatel může dítěti přiznat, pokud vyhodnotí, že se chování dítěte v průběhu času zlepšuje nebo zůstává dobré (viz [kapitolu 3.6](#)). Chování a vývoj dítěte v delším časovém horizontu klíčový vychovatel hodnotí v rámci přípravy a aktualizace plánu rozvoje osobnosti dítěte. V tom si spolu s dítětem stanovují cíle, kterých chtějí dosáhnout do budoucna.

S danou oblastí se pojí chybějící pravidelné a systematické individuálních záznamy o dětech. Na rozdíl od toho, co je zvykem v jiných dětských domovech, zde vychovatelé nemají žádný elektronický evidenční systém, dokumentaci vedou vlastní rukou v knihách denních hlášení. Do té zapisují především organizační informace týkající se vydávání léků a pobytů dětí mimo zařízení. Výjimečně do ní zaznamenají informace o proběhlém konfliktu mezi personálem a dítětem nebo negativním (méně často pozitivním) chování některého z dětí. Jinak však průběžné záznamy o tom, co se jednotlivým dětem povedlo, nebo naopak nepovedlo, chybějí. Kladu si tak otázku, z čeho klíčoví vychovatelé při sestavování měsíčního hodnocení dětí vycházejí, když z podstaty věci nejsou denně přítomni v zařízení. **Doporučuji proto zařízení, aby elektronický evidenční systém zavedlo a vychovatelé začali jeho prostřednictvím vést pravidelné záznamy o jednotlivých dětech** (o tom také v [kapitole 5.1](#)).

Některé programy rozvoje osobnosti dítěte nebo měsíční hodnocení vyznívají velice kriticky. Rozumím tomu, že chování některých dětí je pro vychovatele náročné, domnívám se však, že u každého dítěte lze nalézt něco, za co si zaslouží pochvalu nebo alespoň pozitivní poznámku tak, aby celkový dojem z dítěte nebyl jen negativní.

4.2 Opatření ve výchově

Standard

Dítěti by měla být udělována negativní opatření ve výchově pouze za prokazatelné porušení jeho povinností stanovených zákonem. Důvody, které k udělení opatření ve výchově vedly, by měly být podrobně a konkrétně uvedeny v příslušné dokumentaci.

Dítěti by měla být udělována pouze ta opatření ve výchově, která stanoví zákon.

Dítěti by nemělo být za jeden prohřešek udělováno více opatření ve výchově. Pokud zařízení využívá hodnoticí systém, mělo by zajistit jeho návaznost na výchovná opatření, a minimalizovat tak riziko kumulativního trestání.

Zjištění a hodnocení

Pracovníci Kanceláře narazili ve spisové dokumentaci dětí pouze na jediné formální opatření ve výchově (ve smyslu § 21 zákona o ústavní a ochranné výchově) ve formě zákazu vycházek na 10 dnů za krádež oblečení v obchodě. Dané opatření dostalo více dětí, které se na krádeži podílely. Svědčil o tom záznam z kamerového systému v obchodě. Dané opatření považuji za přiměřené.

Jinak však personál neuděluje dětem opatření ve výchově, a to ani ta kladná. To však neznamena, že by děti netrestal. Pouze tak činí bez evidování těchto trestů ve spisové dokumentaci dětí, případně v evidenčním systému a bez dodržování zákonem předpokládaných pravidel, jako je prokázání porušení povinností dětí vymezených zákonem o ústavní a ochranné výchově. Dítě by se k udělovanému opatření ve výchově také mělo mít možnost vyjádřit.⁵²

Na tomto místě bych podotkl, že v zařízení vnímám velký nevyužitý prostor pro pozitivní motivaci dětí, např. skrze pozitivní opatření ve výchově. Tímto způsobem personál může podporovat žádoucí chování, posilovat sebedůvěru jednotlivých dětí a nesoustředit se jen na to negativní.

S postupem zařízení ve více oblastech spojených s trestáním nesouhlasím. Za účelem přehlednosti se jednotlivým problémům věnuji v samostatných kapitolách.

4.2.1 Kolektivní trestání

Ze záznamu v knize hlášení ze dne 7. ledna 2025 vyplývá, že vychovatel udělil všem dětem na tento den zákaz mobilu a vycházek za nedodržení pravidel, které si spolu měli říct předchozí večer. Z rozhovoru s dětmi vyplynulo, že pokud někdo z nich poruší pravidla, vychovatelé často potrestají nebo omezí všechny děti nezávisle na tom, kdo byl původcem

⁵² Ve smyslu § 20 odst. 1 písm. l) zákona o ústavní a ochranné výchově.

negativního chování. Děti si to pak řeší mezi sebou, přičemž se nevyhýbají ani fyzickým projevům vzájemné nespokojenosti.

Kolektivní trestání považuji za nepřipustné. Tento přístup uvádí do praxe princip kolektivní viny. **I když to nemusí být záměr, je zde vysoké riziko, že děti skutečně budou vnímat tento postup jako uplatnění kolektivní viny, což může mít velmi negativní důsledky na soužití dětí na skupině,** což se podle toho, co uváděly děti i personál, skutečně děje. Dítě tak může být osočováno ostatními za to, že všechny musí jít na pokoj nebo předčasně odevzdat telefony, přestože samy nic neprovedly. Daný přístup považuji za vysoce rizikový, protože může snadno vést mimo jiné ke vzniku šikany mezi dětmi v zařízení (více v [kapitole 1.2](#)). **Žádám proto zařízení, aby tuto praxi neuplatňovalo.** Pokud některé z dětí poruší své povinnosti, vychovatel by to měl řešit individuálně pouze s ním. Za prohřešek dítěte by neměly být trestány ostatní děti.

Opatření:

- 28) Upustit od praxe, kdy jsou za prohřešek jednoho dítěte kolektivně trestány všechny děti (bezodkladně).**

4.2.2 Zakazování blíže neurčených aktivit

Vychovatel popsal v knize hlášení dne 2. března 2024 následující situaci. Dítě L mělo vypracovávat domácí úkol, přičemž se najednou zvedlo a začalo intenzivně kopat do dítěte M, které ho k tomu nejspíše vyprovokovalo. Vychovatel se je snažil od sebe oddělit, dítě L se proti němu ohnalo a chtělo ho udeřit do obličeje. Naštěstí se mu to díky instinktu vychovatele nepodařilo. Vychovatel posléze udělil dítěti L zákaz všech výhod na celý týden a prostřednictvím záznamu žádal ostatní vychovatele o dodržení daného zákazu.

Se zákazem všeho se pracovníci Kanceláře setkali i v záznamu popsaném v [kapitole 1.2](#).

V záznamu ze středy 15. května 2024 vychovatel zaznamenal, že dítě A bylo agresivní a vulgární, proto mu udělil zákaz všeho do konce týdne.

Rád bych zdůraznil, že personálu nechci upřít jeho možnost na děti působit přiměřenými výchovnými prostředky k bezprostřední regulaci jejich chování⁵³ obdobně jako v rodině. Nesouhlasím však s tím, aby zařízení děti neformálně trestalo tímto způsobem. Pokud personál dospěje k závěru, že na chování dítěte musí zareagovat širokým zákazem na delší období, např. v rozsahu jednoho týdne, měl by tak učinit prostřednictvím opatření ve výchově. Jde totiž o trest, který již citelně zasahuje do práv dítěte, proto by měl být udělen způsobem, jaký zákon předpokládá pro citelnější výchovné zásahy.

V opatření ve výchově by personál měl konkrétně specifikovat, jakou povinnost dítě porušilo a jaký konkrétní trest a na jak dlouho mu za to vychovatel navrhuje, přičemž je nutné zvolit jednu ze zákonem předpokládaných forem⁵⁴ a tu v opatření konkrétně zaznamenat. Není také možné pouze uvést, že se dítěti uděluje „zákaz všeho“ nebo „zákaz všech výhod“, aniž by bylo zpětně možné ověřit, čeho se zákaz konkrétně týkal. Současné považuji za nevhodné, aby dítě za jeden prohřešek získalo několik trestů zároveň (o tom

53 Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. srpna 2018, č. j. 8 As 153/2016-38, bod 29, nssoud.cz.

54 Viz ustanovení § 21 odst. 1 zákona o ústavní a ochranné výchově.

více v [kapitole 4.2.4](#)). **Žádám proto zařízení, aby tresty vyšší intenzity, které jsou s to vyvolat citelný zásah do práv dítěte, udělovalo způsobem, jaký stanoví § 21 zákona.**

V opačném případě hrozí, že neformální systém ukládání záporných opatření nebude mít jasně ohraničenou působnost a pravidla. To považuji za nepřípustné, neboť praxe pak může trpět svévolí jednotlivých zaměstnanců, není transparentní a je nepřezkoumatelná, obzvláště pokud personál do dokumentace dětí nezaznamenává informace ani o jednotlivých trestech, které nevyžadují udělení formálního opatření ve výchově.

U méně intenzivních trestů, respektive výchovných opatření postačí, že personál informace zaznamená do individuální dokumentace dítěte pomocí krátkého zápisu v elektronickém evidenčním systému (viz [kapitolu 5.1](#)). To vychovatelům i třetím osobám umožní snadno dohledat, jak často a v jakém rozsahu bylo to které dítě trestáno a za jaké prohřešky. Jako spíše pedagogický benefit pečlivého odůvodňování udělených trestů dětem vnímám i možnost sledovat vývoj projevů chování dítěte v dlouhodobějším hledisku. Bez toho tak dle mého názoru například nelze sledovat změny ve způsobech, kterým se dítě vymezuje vůči autoritám.⁵⁵

Opatření:

- 29) Pokud se dítě dopustí natolik závažného prohřešku, že jsou naplněny podmínky pro trest provázený citelným zásahem do práv dítěte, a tedy uložení opatření ve výchově ve smyslu § 21 zákona o ústavní výchově, volit pouze ta, která stanoví zákon (bezodkladně).**
- 30) Popsat pravidla udělování výchovných opatření, včetně formálních opatření ve výchově, ve vnitřním řádu a využívat je personálem jednotně (bezodkladně).**
- 31) Zaznamenávat všechna výchovná opatření do osobních spisů dětí (průběžně).**

4.2.3 Zákaz účasti na volnočasových aktivitách

Vychovatel zaznamenal dne 16. května 2024 situaci dítěte L, které se mělo učit anglický jazyk, ale za 5 minut přišlo a odevzdalo mu cvičení, které vypracovalo předchozí den. Dítě L si podle vychovatele bylo jisté, že na to nepřijde. Za jeho podvod mu proto nedal kapesné a nechal si ho u sebe s tím, že ho dostane příští sobotu, až pojede do divadla. Dítě L za trest nemohlo jít na trénink ani se účastnit víkendového zápasu, o čemž vychovatel informoval trenéra.

Popsanou praxi, kdy vychovatel nepovolí dítěti účast na tréninku nebo na víkendovém zápase, nepovažuji za příliš šťastný nástroj k regulaci chování dítěte. Naopak si myslím, že by zařízení spíše mělo dítě podporovat v jeho zájmech a vytvářet mu prostor k zažívání úspěchu. U dětí v tomto zařízení navíc shledávám jako zvláště důležité, že jim sportovní kroužky nabízejí příležitost k vypuštění páry a přebytečné tenze, čímž může mimo jiné dojít ke snížení projevů agrese mezi jednotlivými dětmi. Jelikož však zákon takovou možnost stanoví,⁵⁶ nemohu zařízení v uvedené praxi bránit.

⁵⁵ Zpráva veřejného ochránce práv z návštěvy zařízení ze dne 19. srpna 2024, sp. zn. 15/2024/NZ, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

⁵⁶ Podle § 21 odst. 1 písm. d) zákona o ústavní a ochranné výchově.

Je však namístě zvážit, zda vychovatelem zvolené tresty byly přiměřené, resp. zda svou přísností nepřesáhly únosnou míru. Vždy je nutné, aby se vychovatel při hodnocení konkrétní situace vypořádal s veškerými okolnostmi případu, včetně argumentů pro a proti danému trestu, a zvážil jeho výchovný účel, účinnost i přiměřenost ve vztahu k chování dítěte a neopomněl ani nejlepší zájem dítěte, který má být ostatně předním hlediskem.⁵⁷

4.2.4 Přiměřenost trestání a zákaz telefonu

Dne 22. května 2024 vychovatelé společně vytvořili záznam o nevhodném chování dětí A, C a CH, za které dětem A a CH udělili týdenní zákaz telefonu a televize, dítěti C nad tyto zákazy ještě zakázali vycházky. Následně zaznamenali, že u dětí A, C a CH vygradoval amok, jejich chování bylo nevladatelné, skákaly po palandách, po hlavě na zem, a ohrožovaly tím samy sebe. Personál proto zavolal RZS, která následně dítě A a CH odvezla do nemocnice. Dítě C se podařilo uklidnit, ale i po odjezdu RZS bylo drzé a vulgární.

V záznamu ze dne 15. dubna 2024 vychovatelka navrhla dítěti F zákaz vycházek a telefonu ideálně na týden za „naprosto nevhodné chování“. Vychovatel zapsal dne 3. června 2024, že dítě C bylo vulgární, hrubé, arogantní, [popis chování dítěte] xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. Udělil mu proto zákaz telefonu do konce týdne.

Jak jsem nastínil výše, mám za to, že by se personál měl vyvarovat kumulování více trestů za jeden prohřešek, protože to na děti může mít výrazně demotivační vliv, pokud je následek jako celek nepřiměřený.⁵⁸ Pokud navíc personál popíše trest jako „zákaz všeho“ (viz výše v [kapitole 4.2.2](#)), nelze ani dovodit, jaké všechny tresty se pod tímto označením skrývají.

Ze všeho nejčastěji personál zakazuje dětem telefony, přičemž často nejde o momentální zákaz, který může být přiměřeným výchovným prostředkem, ale o několikadenní odebrání telefonu nad rámec stanovených časů, které jsem kritizoval již v [kapitole 2.5](#), přičemž zákon o ústavní a ochranné výchově řadí mezi možná opatření ve výchově i odnětí možnosti účastnit se atraktivní činnosti.⁵⁹

Nesouhlasím však s tím, aby zařízení odebíralo telefony dětem nebo jim zakazovalo jakoukoliv činnost na něm na delší časové období na základě tohoto opatření. Za atraktivní činnost se považuje ve spojitosti s telefonem typicky např. hraní her, aktivity na sociálních sítích, poslech hudby apod. **Zákaz telefonu jako takového však může představovat zásah i do jiných činností, než jaké lze hodnotit jako atraktivní. Pro tyto jiné činnosti (např. vzdělávání či kontakt s rodinou či blízkými) by děti měly mít mobilní telefony k dispozici,⁶⁰** a to nezávisle na tom, že pro hovor s rodinou mohou využít i služební telefon.

57 Jak stanoví čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, „zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány“.

58 Srovnej souhrnnou zprávu z návštěv veřejného ochránce práv ze dne 21. prosince 2021, sp. zn. 33/2021/NZ, s. 44, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

59 Ustanovení § 21 odst. 1 písm. d) zákona o ústavní a ochranné výchově.

60 Abbasi, Sára. Meze omezení používání mobilních telefonů dětmi ve školských zařízeních pro výkon ústavní či ochranné výchovy. Online. Právo a rodina (Wolters Kluwer). 29. 4. 2024. ASPI. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/328829/1/2> [cit. 2025-05-21].

K odebrání telefonu však ředitelka může přistoupit až ve chvíli, kdy jsou naplněny podmínky, které jsem rozebral v [kapitole 2.5](#), nikoliv skrze opatření ve výchově.

Opatření:

- 32) Opatřením ve výchově omezovat případně pouze atraktivní činnost na mobilním telefonu, nikoliv používání mobilního telefonu jako takového (průběžně).**

5. Odborná péče

5.1 Speciálně pedagogická, psychologická a sociální péče

Standard

Zařízení by mělo zajistit dostatečný počet pedagogického personálu s odpovídajícím vzděláním pro stabilní fungování rodinných skupin. Zařízení by mělo v rámci možností usilovat o stálost složení a genderovou vyváženost personálu, který zajišťuje provoz jednotlivých rodinných skupin. O případných změnách by dítě mělo být informováno a měly by mu být sděleny jejich důvody.

Zařízení by mělo dítěti zajistit etopedickou, psychologickou, psychoterapeutickou a jinou odbornou péči adekvátní jeho potřebám, a to prostřednictvím vlastních odborných zaměstnanců nebo externích poskytovatelů takovýchto služeb.

Zařízení by mělo spolupracovat s rodinou dítěte, poskytovat jí pomoc při zajišťování záležitostí týkajících se dítěte, a za tímto účelem mít dostatek odborného personálu s odpovídajícím vzděláním v oblasti sociální práce.

Zjištění a hodnocení

Péči o děti zajišťuje celkem 8 denních vychovatelů, součet jejich úvazků je 6,5. Noční služby plní dva učitelé ze ZŠ podle § 16 odst. 9 školského zákona, která je součástí stejné příspěvkové organizace jako zařízení, a dva denní vychovatelé zařízení. Co se týče genderového složení týmu, tak v něm pracuje 1 denní vychovatel a dva noční vychovatelé, zbytek týmu tvoří ženy. Z rozhovoru s personálem vyšlo najevo, že někdy o děti pečují i další učitelé z přidružené ZŠ, kteří nemají naplněný rozsah přímé pedagogické činnosti, a potřebují si tudíž hodiny doplnit.

V době návštěvy byli 3 denní vychovatelé v dlouhodobé pracovní neschopnosti; denní směny tak zajišťovali namísto 3 vychovatelů pouze 2. Fyzicky přítomných dětí bylo v zařízení v tu dobu 15, takže zákonné maximum 8 dětí na 1 vychovatele bylo splněno. Celkem jich však zařízení evidovalo 20, přičemž některé z nich byly mimo zařízení jen krátkodobě (např. na lyžařském výcviku). Vzhledem ke zjištění popsáném v [kapitole 1.1](#) a celkové náročnosti aktuálně umístěných dětí na zařízení apeluji, **aby zajistilo dětem i dospělým bezpečné prostředí skrze dostatečné množství přítomného personálu.**

V noci zajišťuje péči o 15 až 20 přítomných dětí pouze jediný vychovatel. Pracovníci Kanceláře zjistili z evidence docházky personálu a z plánu služeb, že vychovatel I a J slouží i několik denních a nočních služeb nepřetržitě v kuse. Rozumím tomu, že někdy může nastat neočekávaná personální krize, která vyžaduje zapojení členů personálu nad rámec

jejich denní pracovní doby. Například ve spojení s vychovatelem I (ale i vychovatelem J) si však kladu otázku, nakolik se jeho pracovní vyčerpání propisuje do jeho přístupu k dětem (o tom blíže v [kapitole 1.1.1](#)). Z rozpisu služeb i evidence docházky například vyplývá, že vychovatel I byl v práci nepřetržitě od 8. února od 8 hodin do 9. února do 20 hodin, tedy 36 hodin, z toho 12 hodin jako jediný noční vychovatel v celém zařízení.

Popsanou praxi zařízení považuji za nebezpečnou a značně rizikovou. Současně mám pochybnosti o jejím souladu s pracovněprávními předpisy.⁶¹ **Žádám proto zařízení, aby od ní upustilo a zajistilo péči o děti v noci personálem odlišným od toho, který slouží ve dne.** Zároveň nejsem ani zastáncem toho, aby si skrze služby v zařízení doplňovali chybějící hodiny učitelé ze školy. Domnívám se, že o děti by měl pečovat tým vychovatelů, s nímž děti mají vybudován vztah důvěry a který jim zajišťuje potřebnou stabilitu. Apeluji proto na zařízení, aby se pokusilo danou praxi minimalizovat a přistupovalo k ní pouze v situacích neočekávané personální krize.

Pokud dítě potřebuje etopedickou péči, zařízení mu ji zajišťuje skrze ambulantní služby střediska výchovné péče a spolupráci s diagnostickým ústavem. Ten jim poskytuje pravidelnou metodickou podporu prostřednictvím návštěv v zařízení, případně tam může být dítě přemístěno za účelem diagnostického pobytu. Zařízení spolupracuje se dvěma externími psychology, jeden z nich přijíždí do zařízení asi 1x až 2x do měsíce spolu s dobrovolníky z organizace A.. Jednou týdně děti mohou navštěvovat podle potřeby psycholožku, která sídlí přímo v Mladé Boleslavi a specializuje se na práci s traumatem.

Sociální pracovnice čerpala v době návštěvy dovolenou před skončením pracovního poměru. Jedním z důvodů jejího odchodu měla být účast dětí na natáčení filmu *Amerikánka* a související PR kampaň. Jednou děti doprovázela na focení a po návratu vedení zařízení sdělila, že je průběhem akce a chováním natáčecího týmu znechucena. Nelíbil se jí zejména nerovný přístup k dětem ze zařízení a těm z běžných rodin, které měly dostat mimo jiné mnohonásobně vyšší odměnu za účinkování ve filmu. Činnost sociální pracovnice v době její nepřítomnosti plní zástupkyně ředitelky. Z rozhovoru s ředitelkou vyplynulo, že má běžně na starost agendu dovolenek, prostřednictvím níž chce udržovat kontakt s OSPOD jednotlivých dětí.

Doporučuji zařízení, aby vynaložilo potřebné úsilí ke znovuoobsazení této pozice tak, aby byl v zařízení člen personálu, který není v přímé péči, ale děti se na něj mohou kdykoliv obrátit, a to i v záležitostech rodiny, přípravy na odchod ze zařízení a dalších běžných úkolů, které sociální pracovnice v tomto typu zařízení běžně plní.

Zařízení nepoužívá žádný evidenční systém pro zaznamenávání informací o dětech, jako je např. Evix, všechny záznamy personál zapisuje vlastní rukou do knihy denního hlášení (o tom také v [kapitole 4.1](#)). Personál si předává ostatní informace týkající se dětí pomocí chatovací skupiny nebo telefonními hovory.

Ostatní dokumentace je značně roztříštěná, některé dokumenty jsou uloženy ve spisech u zástupkyně ředitelky, jiné na vychovatelně v hromadných složkách (dovolenky).

61 Poukazuji zejména na ustanovení § 34b odst. 2 zákoníku práce a pravidla týkající se doby odpočinku podle ustanovení § 90 a následujících zákoníku práce.

Domnívám se, že aktuální způsob vedení záznamů o dětech je nedostatečný. V ostatních zařízeních tohoto typu se setkávám s každodenními zápisy, které se týkají jednotlivých dětí a mapují, jak se jim během dne dařilo, ale i co se jim nepovedlo. Díky tomu personál může jednak hodnotit dlouhodobý vývoj dítěte na základě konkrétních informací, jednak mohou situaci dítěte zpětně hodnotit i osoby mimo zařízení. **Přikláním se proto k doporučení, které zařízení udělila při poslední inspekční návštěvě i ČŠI, a sice zavést elektronický evidenční systém.**⁶²

Opatření:

- 33) Zajistit péči o děti v noci pomocí jiných členů personálu než těch, kteří o děti již pečovali v předchozí den nebo o ně budou pečovat ten následující (průběžně).**
- 34) Zajistit dostatečné množství denního i nočního personálu v zařízení (průběžně).**

5.2 Zdravotní péče

Standard

Zařízení by mělo dítěti zajistit zdravotnickou péči odpovídající jeho potřebám prostřednictvím externích poskytovatelů zdravotních služeb.

Dítě by mělo mít zajištěnou stálost lékařů a odborných specialistů i po jeho umístění do zařízení. K jejich změně by mělo docházet pouze v případě, že je to nezbytně nutné.

Dítě by mělo být informováno v míře přiměřené jeho rozumové a volní vyspělosti o jeho zdravotním stavu včetně způsobu léčby, užívání léků a jejich účelu. Způsob uchovávání a podávání medikace by měl odpovídat úrovni rozumové a volní vyspělosti dítěte a ochraně bezpečnosti ostatních.

Zařízení by dívka starší 15 let mělo zajistit antikoncepci, pokud o to požádá.

Zjištění a hodnocení

Zařízení dětem zajišťuje potřebnou lékařskou péči, v případě nedostupnosti běžných lékařských služeb se obrací na soukromé ordinace. Díky sponzorským darům a podpoře nadací děti mohou získat rovnátka, pokud jim je lékař doporučí. Navštěvují také dentální hygienu. Dané snahy zařízení o zajištění kvalitní zdravotní péče dětem si cením.

Léky (včetně psychofarmak) jsou uchovávány na dětem volně přístupné vychovatelně v uzamykatelných šuplících. Ty však v době návštěvy nebyly uzamčeny. Denní dávky léků byly nachystány na stole v ustřiženém plastovém obalu od bonboniéry. Personál léky roztřídil do jednotlivých kalíšků nadepsaných křestními jmény konkrétních dětí. Ty přitom nebyly dále nijak zakryty ani zajištěny proti vysypání. Léky, které vyžadují uchovávání v chladu, byly v lednici.

62 Inspekční zpráva České školní inspekce ze dne 30. listopadu 2023, sp. zn. ČŠIS-S-25/23-S, dostupná z: <https://portal.csicr.cz/School/600171451>.

Obrázek 22 – podomácku vyrobený dávkovač na léky

Obrázek 23 – psychofarmaka v nezamčené šuplíku na vychovatelně

Popsaný způsob ukládání medikace považuji za nevhodný a nebezpečný, protože v sobě skýtá mnoho rizik. Kdokoliv z dětí může na vychovatelnu kdykoliv přijít a volně přístupné léky vzít, případně zkonsumovat. Nezajištěné léky se mohou vysypat a navzájem pomíchat.

Žádám zařízení, aby svoji praxi změnilo a začalo uchovávat medikaci dětí bezpečným způsobem. Nabízí se například možnost pořídit pro každé dítě vhodný dávkovač na léky a ten ukládat do uzamykatelné skříňky, ke které děti nebudou mít přístup.

Zařízení spolupracuje s Dětskou psychiatrickou nemocnicí Velká Bíteš, kde bylo v době návštěvy hospitalizováno dítě CH.

Dívkám starším 15 let hradí antikoncepci zařízení, pokud o to požádají. Dívky dostávají také menstruační pomůcky (tampony nebo vložky), které zařízení získává ze sbírky potravin.

Opatření:

- 35) Upustit od praxe nebezpečného ukládání medikace jednotlivých dětí a uchovávat léky bezpečným způsobem mimo jejich dosah (bezodkladně).

Přehled opatření k nápravě

Bezodkladně

- Zabývat se výhradami dětí k chování personálu a v případě zjištění pochybení vyvodit odpovídající důsledky. Bez ohledu na to, zda si děti stěžují, pravidelně a aktivně sledovat jejich pohodu v zařízení. Zajistit, aby vedoucí pracovníci byli mezi dětmi často přítomni a měli přehled o jejich situaci (opatření č. 1).
- Pořizovat záznamy o jednotlivých incidentech včetně způsobu jejich řešení (opatření č. 4).
- Provádět s dítětem ve vhodném čase po ukončení případné fyzické intervence debriefing (opatření č. 5).
- Přijmout účinná opatření k ukončení praxe, kdy jsou děti ponechávány, aby své vzájemné konflikty a neshody řešily prostřednictvím fyzické síly či agrese (opatření č. 8).
- Opatřit schránku důvěry příslušným označením a doplnit informace o způsobu nakládání s jednotlivými podněty (opatření č. 12).
- Zpřístupnit dětem kontakty na kontrolní orgány a instituce zabývající se ochranou práv ohrožených dětí, na které se děti mohou obracet se svými podněty a stížnostmi (opatření č. 13).
- Umožnit všem dětem neomezený přístup k vlastnímu mobilnímu telefonu a odebírat jej pouze v individuálních případech (opatření č. 15).
- V případě odebírání telefonu, protože jde v konkrétním případě o předmět ohrožující výchovu, zdraví a bezpečnost, provádět záznam do spisové dokumentace dítěte (opatření č. 16).
- Umožnit dětem telefonovat v soukromí jejich pokojů a respektovat důvěrnost těchto hovorů (opatření č. 17).
- Upustit od praxe, kdy děti musí odnášet svoje školní aktovky do chodby v přízemí zařízení, a umožnit jim mít je u sebe v pokoji (opatření č. 18).
- Umožnit dětem s ohledem na jejich rozumovou a volní vyspělost spravovat si své vlastní finanční prostředky (opatření č. 21).
- Upustit od praxe, kdy děti plošně odkládají část svého kapesného na spoření rodinné skupiny, které slouží k úhradě škod na majetku zařízení (opatření č. 22).
- Upustit od praxe, kdy jsou za prohřešek jednoho dítěte kolektivně trestány všechny děti (opatření č. 28).
- Pokud se dítě dopustí natolik závažného prohřešku, že jsou naplněny podmínky pro trest provázený citelným zásahem do práv dítěte, a tedy uložení opatření ve výchově ve smyslu § 21 zákona o ústavní výchově, volit pouze ta, která stanoví zákon (opatření č. 29).

	• Popsat pravidla udělování výchovných opatření, včetně formálních opatření ve výchově, ve vnitřním řádu a využívat je personálem jednotně (opatření č. 30). • Upustit od praxe nebezpečného ukládání medikace jednotlivých dětí a uchovávat léky bezpečným způsobem mimo jejich dosah (opatření č. 35).
Do 1 měsíce	• Stanovit pravidla chování a přístupu k dětem, prokazatelně s nimi seznámit všechny zaměstnance a průběžně dbát na jejich dodržování (opatření č. 2).
Do 3 měsíců	• Vybavit všechny koupelny a toalety bezpečnostními zámky, které je v případě potřeby možné odemknout zvenku (opatření č. 26).
Do 6 měsíců	• Zpracovat pravidla a postupy pro zvládání náročného chování dítěte (opatření č. 3). • Zajistit zaměstnancům individuální a skupinové supervize vedené zkušeným externím odborníkem (opatření č. 7). • Nastavit systém prevence a řešení jednotlivých případů násilí mezi dětmi (opatření č. 9).
Průběžně	• Zajistit další vzdělávání pedagogických pracovníků v deeskalačních technikách a zvládání náročného chování dětí (opatření č. 6). • Zajistit sourozencům s potřebnou odbornou péčí zaměřenou na jejich vzájemné sourozenecké vztahy (opatření č. 10). • Přijmout opatření k předcházení sebepoškozování, a dojde-li k němu, vhodně na ně reagovat, nejlépe ve spolupráci s externími odborníky (opatření č. 11). • Upustit od plošného zákazu samostatných vycházek u dětí na prvním stupni základní školy a pouštět je na samostatné vycházky po individuálním zhodnocení jejich rozumové a volní vyspělosti (opatření č. 14). • Neuchovávat alkohol v prostorách zařízení, kam mají přístup děti (opatření č. 19). • Zapojit děti do obstarávání potravin, sestavování jídelníčku a samostatné přípravy stravy s pomocí vychovatele (opatření č. 20). • Zajistit, aby všechny děti měly v pokoji funkční uzamykatelnou skříňku (opatření č. 25). • Rozšířit praxi, kdy děti konzumují některá jídla v budově zařízení (opatření č. 27). • Zaznamenávat všechna výchovná opatření do osobních spisů dětí (opatření č. 31). • Opatřením ve výchově omezovat případně pouze atraktivní činnost na mobilním telefonu, nikoliv používání mobilního telefonu jako takového (opatření č. 32).

- Zajistit péči o děti v noci pomocí jiných členů personálu než těch, kteří o děti již pečovali v předchozí den nebo o ně budou pečovat ten následující (opatření č. 33).
- Zajistit dostatečné množství denního i nočního personálu v zařízení (opatření č. 34).

Přehled opatření pro zřizovatele

Do 1 roku

- Vytvořit plán transformace zařízení (opatření č. 23).

Do 3 let

- Přesunout zařízení do vhodnějších prostor (opatření č. 24).